

Vaesani cujusdam [i.e. A. Vesalii] calumniarum in Hippocratis Galenique rem anatomicam depulsio ... / Denuo per Alexandrum Arnaudum ... castigata.

Contributors

Dubois, Jacques, 1478-1555.
Arnaudum, Alexandrum.

Publication/Creation

Basle : J. Derbilley, 1556.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/dn7mpczw>

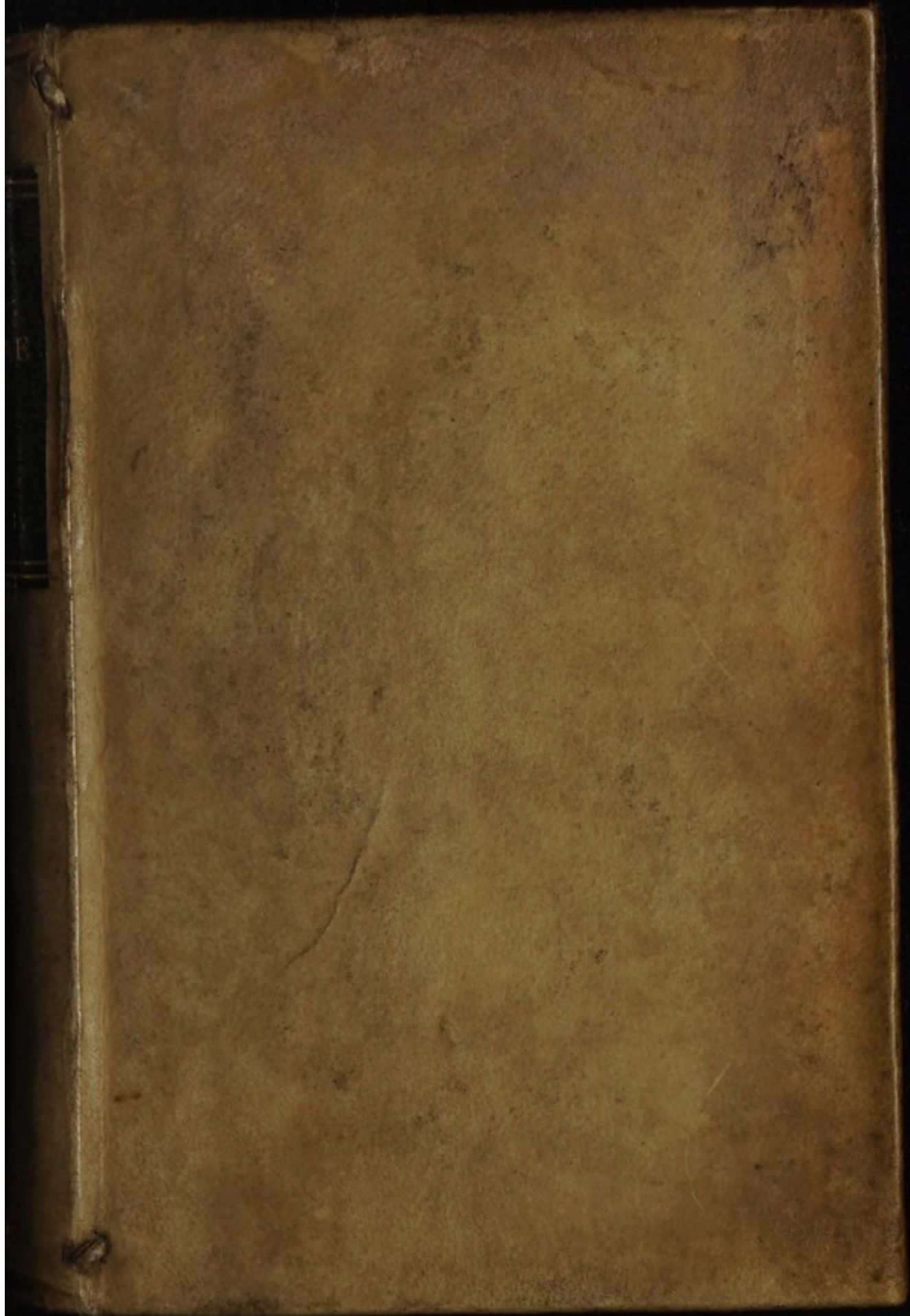
License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

**wellcome
collection**

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

ISAGOGES
ANATOMICAE
& C.
J. SYLVII.

1556

IAC SPIN

T-55

Id. 23

The Library of the
Wellcome Institute for
the History of Medicine

MEDICAL SOCIETY
OF
LONDON
DEPOSIT

Accession Number

Press Mark

1-3) SYLVIVS, J.

V A E S A N I
C V I V S D A M C A -
L V M N I A R V M I N
H I P P O C R A T I S
G A L E N I Q V E
*rem anatomi-
cam depul-
sio,*

Per I A C O B V M S Y L V I V M,
*medica rei apud Parrhi-
sios interpretem*
Regium.

Denuò per Alexandrum Arnaudum
diligentissimè castigata.

Οὕτως ἡδονῶν ἀπέχεσθαι τῶν δλεθρίων.
Sic perniciosis voluptatibus abstine,

B A S I L E A E,

Ex officina Jacobi Derbilley,

M. D. LVI.

²
HIPPOCRATIS

GALENI QVEM A

NIBVS IACOBVS

SYLVIVS hoc

erigebat Tro-
phæum.

O' vos Elysiæ dei coronæ

Summi, absistite mentibus moueri,

Quòd vos polluit ore abominando

Væianus nimium calumniator.

En vestro addite transfugam triumpho

Vinctum. hoc en pietas dicat trophæum

Vobis nostra, hilari manu *βραβεῖον*,

Istud sumite, sedibus beatiss.

Iam iam ludite, perfruaminiq;

Phœbi laus, hominum salus perennis.

A D

AD MEDICOOS *παράθεσις.*

Phœbææ proceres domus sacratæ

Vos Asclepiadæ pij nepotes

Frontem exporgite, gaudioq; pleni

Summo plaudite, gratulaminiq;

Phœbææ ducibus scholæ verendis,

Et diuo Hippocrati, & pio Galeno,

Omnino in sua iura restituti.

Hos hymnis celebrate, floribusq;

Lectis spargite, cœtui deorum

Summa reddite gloria beatos.

Hos ne quis violet, dehinc cauete,

Phœbi aut numina dira sentietis.

A 2 CAND

CANDIDO ET PIO
LECTORI.

QUOD DIVINVM Hippocratem, ac eius ubiq; admirandum interpretem Galenum, maxima post Apollinem ac Aesculapium medicinae numina, cum mihi persuasissem vndequaq; absolutissimos esse, nihilq; vnquam nec in physiologia, nec in ceteris medicinae partibus scripsisse, quod non esset verissimum, audissem verò vanissimas quasdam in ipsorum physiologiam calumnias à Vesana quodam ac arrogatissimo simul & rerum omnium ignorantissimo transfuga: iniquissimè iactari, omnè moui lapidem, vt pium auditorem decebat, quò eos omni ignorantiae non modò nota, sed etiam suspitione liberarem. Id quod mihi sceleriter consecutus videor tum his calumniarum propulsationibus, tum annotationibus in libros de vsu partium: vt iam planè intellecturus sit auditor pius, calumniatorem hunc malè ab Hippocratis magistri iurando descivisse, qua parte suis praeceptoribus eorumq; liberis ἀντιπεδᾶσθαι summamq; gratitudinem pollicetur, ac perperam modis omnibus captasse reprehēdēdi occasionem, vt aliquis tandem haberetur, si cum tantis praeceptoribus in re Anatomica manum confereret, & de principatu cum eis contenderet, cum multò equius
eos

8

eos excusasset, si erat in quo lapsi videretur, aut ea omisisse, vel scripsisse pauca, quæ in huius ætatis corporibus vel insunt, vel desiderantur. Sic enim neque impietatis titulū semper dūs hominibusq; odiosissimū ambisset, neq; ignominia summā, ne grauius quid addam, referret, sed de medicis bene meritis, gratiā & gloriam expectaret, quantā à vobis expectamus p̄ lectores, quæ nobis solatio esse aliquando possit contra conuictorum plaustra, quæ hic maledicentissimus calumniator, bonis tum rationibus tum re-
stibus conuictus, sola ad sui defensionem in nos apparat. Verūm non curo magis, quā si femina, siue quis infans mestipula peteret, quia hominis inertis verba volāt irrita. Propterea constitui omnino, nihil unquā illi quicquā respondere. Sed vos iudices instituo ex natura historia, & Hippocratis Galeniq; libris, cū ea vbiq; consentientibus. Cause tamen præceptorum vestrorum omnino æquissimæ, animis linguisq; quantum iudicibus integris licet, fauete. In quos pietate summa adductus, & calumniarum iniquitate offensus, si pauca quædam in horum ineptum accusatorem acerbiora scripsi, pietati totū id tribuite, non insolite maledicendi cuidam libidini. Porro calumnias hoc libro amolior, non vt in mentem, calamumq; venerunt, sed pro ordine eisagoges anatomica à nobis conscriptæ:

alias autem nostris in libros vsus partium annotationibus pro ipsorum librorum ordine depulsi, sed huius calumniatoris mentione sacrum illius sermonem non pollui. Vtrobique autem calumniatoris errata quaedam insigniora & calumnia magis affinia obiter perstrinxi. Nam omnia vel appellare tantum, operis fuerit infiniti, & ad lectoris pietatis institutionem parum pertinentis.

Hec cum iam absoluissem: ecce epitomē anatomicam Fuchsius edidit, de vasta & vana calumniatoris farragine excerptam, eiusque calumnias retinentem: quarum depulsiones ex hoc libello manifestē agnoscat, ac tandem intelliget Galenum post Hippocratē vnicum esse rei anatomicae ac reliquarū medicinae partium parentem. Id quod multo certius cognoscat si reliquas epitomes suae partes (nam ossa tantum & musculos attingit) ex ipsa naturae historia decerpit, non de calumniatoris collumie errorum plenissima, & sensibus suis testibus & iudicibus, quo scribimus modo, credat. In quod studium se incumbat nullius verbis addictus, insolentē certō scio ignorantemque calumniatorem statim clamabit, & conuicijs mēdacibus praeceptores suos impiē lacerantem, & veritati ac naturae passim obstrepentem diris deuouebit.

CAL.

CALVMNIÆ

PRIMÆ PRO

PVLSATIO.

*

GALENI osteotome tota hominis ossibus adamus-
sim conuenit, de hisq; solis
est perscripta, vt hominis
sceleton quemuis cum ea
conferēti patet clarissimē. Quanquā pos-
sit etiā ossibus animalū homini similiū,
cuiusmodi est maximē simia, parte sui plu-
rima cōpetere. Non est tamen de hominis
& simiæ ossibus sic scripta cōiter, vt par-
te vna illius, altera huius ossa magis repræ-
sentet. Id quod quā absurdū esset ac ri-
diculum, non minus, quā si humano ca-
piti simiæ ceruicē subiungeret aliquis, ne-
mo non planē intelligit, propterea quōd
simia etsi ossium numero, magnitudine,
figura, situ, nobiscū valde consentiat, est ta-
men vbi in horū propē singulis plurimū

dissentiat, vt hominis sceleton sceleto firmiæ cōparantibus luce meridiana clarius apparet. Nos quoq; harum in ossibus hominis & firmiæ differentiarū aliquot nostris in Galeni osteotomen cōmentariis apertè explicauimus. Falsò igitur calumniator opinatur Galeni osteologiã de ossibus hominis simul & firmiæ communiter scriptam, adductus his Galeni verbis: Qui nostra hæc cōmentaria est intellecturus, ver-
 ,, fatus sit oportet diligēter in nostra osteo-
 ,, tomen, & qualia sint ossa singula, contem-
 ,, platus in sceleto hominis: sin minus, saltē
 ,, firmiæ. Cū Galenus hoc sermone velit ossa
 ,, hominis suæ osteotomæ ad orationis per-
 ,, spicuitatem & fidem omnino adhibenda,
 ,, quæ si ad manum nobis non adsint, saltem
 ,, firmiæ ossa humanis multum similia esse
 ,, substituenda.

Cōmen. 3.
 περὶ ἁ-
 ὀστέων.

Calumnie secundæ amolitio.

IN osse sphenoeide, inter apophyses clinoeides parū cano, foramina sunt permulta, tanquā corona quadā consistētia, sed parua: nisi quòd in horum medio saepe vnum est magnum, per quæ cerebri pituita in sinus duos insignes subiectos (de quibus postea) excernitur, & ab his per mea-

tus

tus alios sensui partim occultos, partim manifestos in palatū & nares. Hæc tamen foramina à Galeno rectè scripta à nobis in craniis omnibus semper obseruata, spectari & esse pernegat calūniator, nulla neque ratione neq; experiētia certa firmatus, falsoq; addit sphenocides hac parte esse crassissimum, cū sit planè tenuissimū, & stylo quouis mox penetrabile, etiā interdū ad sphenocidis cū osse occipitis imo cōmissuras. Quo tamen cōmissuræ loco sæpius est crassissimū vsq; ad partē sinū posticā. Quæ res calumniatori fortasse imposuit. vt sphenocides supra sinus crassissimū nec foraminulentū scriberet. Cumq; horū sinuum vsus ad pituitā è cerebro defluentē cōtinendam ignoret, & dicta nuper foramina non recipiat, canales quatuor in sphenocide inter dicta apophyses somniat, per quos pituitā ex choana in craniij basin præcipitat ac effundit, magno partiū capitis & collo subiectarū incōmodo. Ex his autē fictis canalibus duo tantum posteriores in nostris craniis apparēt carotidē præcipuā intra craniū ad plexū retiformē hoc loco cōstituendū emittētes, nō autē pituitæ ex glāndula effundendæ destinati. Hæc verò controuersia de via pituitæ cerebri in palatū

A S & nares

& nares educente facilius & certius dirimes, si glādulā ubiq; ima parte sphenoeidi circūhærere spectāris, nullo meatu relicto fictis canalibus: si præterea in choanam adhuc calentē, aut fotu aliquo sicco recalfactā infles, aut aliquē præcipuē coloratū humorē: sed tenuē & calentem infundas. Execto enim palato deprehēdes à sinibus prædictas materias excerni per manifestos & latētes sensuū meatus, qui tamē etiā apertē in coryza, & cū aliās sæpe & multū emungimus, & interdū inspirādo, & cū in magna siti lentē bibimus, deprehendūtur sonitu quodā reciprocantiū per ea materiariū. Præterea si os sphenoeides quā sunt dicta nuper foramina, cultello vel pugiōe vel terebello perfores, (id enim ob eius partis tenuitatē est promptissimū) deinde immisso tubulo humorē inflabis, aut sine humorē aērē, susurros inibi multos transmeātis ex sinibus materiæ in nares & palatum audies, nisi pituita multa crassa lenta eos sin^o impleat. Quòd si scalpro forti aut ferra palatū eximes, deinde infles vt prius, materias cū multo strepitu efferri audies ac spectabis. Quin si latius parte superna hos sinus aperueris ossē illo tenui latē execto, vt tota appareat subiecta cauitas sinuum,

num, foramina spectabis quāplurima in fundo sinuum foramina palati respiciēte: inò & aliquoties tā magnū inueni, vt calamus scriptoriū facilè reciperet, quā verò spectāt sinus ipsi nares alia sunt numerosa, & ampliora. Adde quòd sæpe & sinus & nares & palatū atq; fauces totas plenas pituita crassa & corrupta reperi. Ne igitur posthac bone vir præceptoribus tuis veracib⁹, & naturę obstrepe, cuius fabricā ignoras, & operū eius vsum negas iniquissimè: sed quod suadeo, explora in recēti cadauere: & tuā ipse arrogantiā, impietatē, ignorantia, ingritudinē mox agnosces, neq; dices posthac ossa illa sphenoeidea precarie foraminulēta apparere, nō talia esse natura. Sic enim respōdisti Sanctāgelo nostro me dico perdocto offerēti sceletū pueri recentissimū, quē nos per eūdē Cornelio Baersdorpio Cæsareæ maiestatis archiatro longè præstātissimo missum curaueramus cū ossibus aliis, tuas calūnias cōfutātibus. Sed nihil horum præ tui dogmatis rabie aspectu dignatus es, ne palinodiam canere coram viris bonis & doctis cogereris, si hæc sensibus tui fidem veritatis Galenicæ & calumniarum tuarum fecissent. Quòd si laborem experiundi quæ scripsi refugias,

cra

cranium recens supernè, quà sunt foramina in sphenoeide, pugiunculo pertunde, & aquã per calamum vel infundibulũ paruum infunde: spectabis eam mox nunc in nares, nunc in palati foramina pro situ vario cranij diffuere. Id cranium penitus si aperias, & latius vt totum sinuum fundum appareat, foramina quæ antè dixi spectabis. Noli igitur esse incredulus, nec aures & oculos veritati agnoscendæ tam pertinaciter occlude.

CALVMNIAE TERTIAE

propulsio.

PRAECIPVAM carotidem à Galeno in cerebrũ emitti per foramen pari tertio & quarto commune, plenum ignoratiæ & impietatis est commentum. Nam Gal. lib. de anatome neruorum (ex quo hanc contexuisti calumniam) non præcipuam carotida sed reliquum carotidos, per id foramen in cerebrũ ferri scribit. Hunc verò locum esse luxatum etiam in exemplari Græco, tum veteri, tum nuper inuento, facile conuincunt sequentia, & pertinere ad sextã coniugationem, nõ ad tertiam: nam in fine huius luxatæ particulæ addit: Quo itaque

itaq; modo nerui isti per collum ad tho-
 racem & ad partes diaphragmati subditas
 feruntur, quæq; ipsorum sit distributio,
 procedente oratione ostendemus. Totum
 autem quod sequitur, Commune autem,
 vsq; Nūc autem, luxatum ex sexta coniu-
 gatione est. Quanquā quod in medio est,
 ad tertiam vti ad sextam vel aliam quam-
 uis coniugationē ex æquo pertinere pos-
 sit, vt sit legendum folio sequenti: Sexta
 autem coniugatio neruorum ex cerebro
 nascentiū excidit per foramen in fine in-
 ferno suture lambdoidis Cōmune autem
 est craniij foramē, per quod hæc deorsum
 fertur, & arteriæ carotidis reliquū ad ce-
 rebrū subit, &c. Nam profundior & poste
 rior & principalior carotidis in ramos duos
 diuiditur Galeno, maximos quidem, sed
 inæquales: quorum minor retro magis ad
 basin cerebelli ascēdit, magno ac prælon-
 go foramine excepta, quod est in fine in-
 ferno sature lambdoeidis, id est foramine
 cōiugationis sextæ: reliquus verò anterio-
 ribus partibus sursum fertur in caput, per
 foramen quod est in osse lapidoso. Hæc
 Galenus: quo loco reliquus ramus seu reli-
 qua carotidis præcipua est, quæ plexum reti-
 formem efficit, & per foramen obliquum

in

in osse lapidoso ascendit, non per cōmune pari tertio & quarto. In anatome verò neruorū reliqua carōtis, minor scilicet portio posterioris, per foramē sextę ascendit cum præcipua portione venę iugularis internę. Sequi igitur hūc Galeni locum lib. 16. v. p. debuisset potius calūniator, vbi ex profello arterię distributionem declarauit, vti & libro de anatome arteriarū (vbi tamen foraminis nō meminit) nō locum hunc corruptum, vbi tantū obiter arteriæ carōtidis meminit, nisi ansam in Galenū calumniam di captasset sibi vbiq; iucundissimam. Huc pertinet, quòd etiā ea quę post à Galeno in corrupta hæc particula scribūtur de neruorum per collum in thoracem partēsq; diaphragmati subditas distributione, calūniatorem debuerunt admonere, agi hoc loco de sextæ coniugationis proprio foramine non tertiæ & quartæ cōmuni, multò certè minori, quàm vel solius arteriæ carōtidis præcipuę dimidio sufficiat, cū sit hæc veluti camelus quidā ad acum. Nam à sola coniugatione sextæ nerui in dictas partes distribuuntur, nō à tertiā. Reliquus igitur carōtidis ramus nunc minorē nunc maiorem refert, pro varia diuisione, nō semper maiorem, quæ præcipua est carōtidis plexū reti-

form

formem efficiens. Ne igitur toties calūniator inculcet Galenū præcipuā caritida per foramen pari tertio & quarto cōmune in cerebrum perperam educere, cū id nunquam Galenus vel somniauerit, vt apertissimè demōstrauimus. More autem suo calumniator celeritate iudicandi, de re planè incognita falsam pronunciat sententiā, & medicorum vulgus eadem ignorātia infatuatum in errorem absurdissimum præcipitat, maxima reipublicæ detrimento.

QVARTAE CALVM-
nia depulsio.

MOTVS capitis geminos, rectum annuendo, & renuendo, seu flexendo, & extendendo, ac obliquū in latera circūagendo scribit Gal. cap. 7. de Ossibus, & initio lib. 12. vsus partiū: & rectum fieri diarthrosi primi spondyli cū secundo: obliquum autē diarthrosi coronæ occipitis duorū cū duabus primi spōdyli supernis cavitatibus. Id quod pernegat calumniator sua ignorātia crassissima & iudicādi celeritate peruersus. Verbum enim *ωπειάγεται* locis iā cōmemoratis & alibi passim Galenus accipit pro caput ab antico in dextrū vel sinistrū circūducere, sine vlla capitis in humeros indeclinatione

tione: quam solā malè calumniator per cir-
 cumactionē Galeni interpretatur, cū ea ca-
 pitis inclinatio in humeros, colli sit totius
 spōdylorū, nō capitū articulationū cū pri-
 mo spōdylo. Circūactionē hanc Galeno re-
 ctè perficit alteruter paruorū in summa cer-
 uice musculorū obliquorū & mastoideorū:
 quāuis eā quoq; auctiorē faciat motus se-
 cundæ diarthroseos præcipuè, sed etiā alia-
 rum colli subiectarū. Quibus adminiculis
 tandē fit, vt facies dorso propè immineat,
 & velut quidā Ianus etiā postica spectare
 possis. Neq; enim sic accipiendum, rectos
 capitū motus secūda, obliquos prima diar-
 throsi fieri, vt non etiā iuuentur illi quidē
 prima, hi verò secunda. Id quod ratione &
 experientia (quæ sola duo sunt fidei facien-
 dæ instrumenta) sic demōstro. Id nanq; in
 homine viuo, præsertim multū gracili, vt
 spondylos primos obseruare possis, ita ex-
 plorabis, & in recens mortuo & adhuc ca-
 lēte, aut recalfacto. Præterea si omnes mu-
 sculos exemeris præter octo paruos, & duos
 mastoideas: quos si ambos contraxeris, cer-
 nes primū spōdylum à secūdo plurimū
 postica parte sursum abscedere, minimū
 ab occipite. Si paruos quatuor musculos re-
 ctos cōtraxeris, occiput in secūdū spōdy-
 lum

lum reclinari plurimum spectabis, à primi spōdyli spina id prohibente, minimum in primum. Idē ablatis omnibus musculis, sed ligamentis adhuc recentibus & molli-
 bus seruatis, experieris. Cur enim natura musculos rectos, licet breuissimos, à primi spondyli parte postica in occiput inseruisset, nihi hęc diarthrosis prima motū capitis rectum adiutura fuisset? faciendum tamen præcipuè à rectis duobus aliis musculis maioribus à spina secundi spōdyli in occiput tendentibus. Cur item obliquos musculos affixisset duos apophysi transversæ primi spondyli, & spinæ secundi, nō solūm duos etiā obliquos eidem apophysi & occipiti, nisi motū capitis obliquum seu circūactionem à prima diarthrosi præcipuè fieri voluisset, à secunda tamen iuuari? Nam reliquorum colli spōdylorū diarthrosis numerosior in corporibus quidē ipsorum pyxidatim facta, in apophysibus autē obliquis obliquè multum, & breuibus ligamentis cōnexa, talem circūactionem ferre notabilem nō potest, paruum tamen flexionē & extensionem, & in humeros inclinationē sustinere potest. Porro eā capitis flexionem & extensionem ipse secundi spōdyli dens non paulo securiorem facit, dum, ne

B motus

motus vterque immodicus fiat, prohibet. Sed idē quoq; dens per primi spōdyli cauū in occiput inter sua corōna firmiter alligatus circunactionē multum adiuuat, & tutissimam facit, (quod ea diathrosis prima omnium sit principalissima, & ob id omnium securissima & munitissima esse debuit) dū circa ipsum caput cū primo spōdylo nō aliter quā ostiorū verticilla circa ipsos vectes circūagatur. Hac de re nō pauca docuimus annotatione prima in lib. 12. vsus partium.

Q V I N T A E C A L V M N I A R V M

nia depulsio.

S V T V R A M in gena superna ab esse frontis secundū nasum per dentium caninorū alueolos in palatū tendentē aliquoties absolutissimā cōspexi, & spectandā auditoribus circiter quadringentis exhibui, frequentius dimidiatā, & parte nunc superna nunc inferna cōspiciā, nunc vtraq; sed in medio vanescentē. Cranium quoq; domi habeo in quo est affabrè expressa: vt cōiectura mihi sit maxima, in regionibus quibusdā crania esse eiusmodi quamplurima, & fortasse omnia, si quis diligētius inquisuerit. Nam cū talis futura Galeno in craniis omnibus
(quæ

(quæ plurima spectasse ne ipse quidē calūniator negabit) semper apparuerit, & nobis aliquoties, cur de hac futura falsum scripsisse Galenus cui piā videri debeat? cū cæteras nō modò genæ huius supernæ futuras, sed etiā capitistam bellè representarit, vt nihil desiderari queat. Ne igitur eā posthac ex simia aut cane substituat calūniator, sed in humana genâ disquirat, in qua si minus expressa apparebit, aut non tota, Galenum ne accuset, sed naturæ impedimenta quædam nostris corporibus in victu & venere intempestiua ac immodica vitiis succedētia: de quibus nos abunde egimus epistola in *esagogen* anatomicā, & de naturæ in nostris corporibus mutatione magna, & degeneratione ab his quæ olim fuerunt.

S. E. X. T. A. E. C. A. L. V. M.

niæ depulsio.

GENAM infernam Hippocratis & Galeni testimonio bisofsem esse nō recipit calumniator, ne corpus hac quoq; parte, vt propè cæteris, sit geminum. Saltem verò symphyseos eminentia vtrinq; insignis fidem illi aliquam faciat cōmissuræ: qualis profectò eminentia in plerisq; steru &

cunctis ossis sacri, & tribus innominati, seu totorum iliū ossibus cōmissuram tegit, ac firmat, & in plerisq; craniorū suturis & in fractis ossibus porus appellata. Quo quidē pro vi de-raso ossa apparēt secreta, nō aliter quā glutine quouis ablato partes glutinatę dehiscunt. Derasa quoq; dictorū ossium eminētia, fragile os hac parte euadit, id quod etiā genę ipsi est cōmune. Ad hęc medullosa genę cavitās ferē in medio, & sēpe multō ante mediū sistitur. Abusa tamē genę eminētia vtraq; natura est ad musculorū quorundā vel exortum vel insertionē: ne putes ipsam prima ratione ob musculos istos his eminentiis grauasse partē hanc, leuitate plurima egentē, vt mouentibus musculis obediat prōptius hęc genā dum edimus, loquimur, vel aliter eius motu multo, crebro, celeri vtimur. Poterat enim natura parte asperata sedē tutā musculis præbere, vt masseterū, & aliorū quam plurimorū ortus & insertiones ostendunt. Sed quomodo ligna vt firmius hęcāt, latiuscula parte glutinātur, sic genę pars paulō amplior apparet vbi glutinatur, vt pluribus apprehensionibus cohæreat: quomodo omnes tendonū in ossa vel substātiā aliā insertiones, nisi interdū longius ferantur, quā latius, sicq;

firmic

firmitatē latitudini ex loci angustia nega-
 tam, longitudine redimant ac pensent. Ad
 hæc, vt ligna glutinata nō semper quo loco
 sunt glutinata rūpuntur, sed sæpe ligni te-
 nerioris partē abrumpunt secum, & detra-
 hūt, sic gena hæc vtrinq; delimitata in medio
 ceu recta linea dū frangitur, abrumpit ta-
 men vtrinq; partiū aliquid. Adde quòd lima
 rotūda genæ interior eminentia si æquali-
 ter abradatur, ostēdit mox in medio velut
 lineæ cuiusdā rectę rudimentū, quod nati-
 uam quandā diuisionē declaret. Præterea si
 hanc genā recens ex terra post iustam pu-
 tredinem extraxeris, & diducēdo fregeris,
 ferè in medio dissoluta dehiscet & frange-
 tur. Cur verò id illi minus eueniat, quàm
 sterni ossibus etiā coctione soluēdis, nō so-
 la putredine? Ea nāq; in sceletis terra effos-
 sis vix vnquam iuncta apparent. Quia verò
 genam ad mandendum etiā recens nati fir-
 mam requirunt, tanquā vnica esset, firmitus
 statim à natura est glutinata: sterni verò
 ossa diu post natiuitatē respiratione inglu-
 tinata seruire oportuit, ob id tardius & mi-
 nus pertinaciter coaluerūt. Ad hæc cum in
 brutis quā plurimis bisos omnino recipitur,
 cur in homine, in quo est eadem diuisionis
 ratio, osse gemino cōstare non recipietur?

SEPTIMAE CALVMNIAE

DE PVL S I O.

STERNI ossa septem in omnibus sceletis obseruasse Galenū vel ex hoc apparet, quòd non adscripserit interdū plura eius ossa esse, interdū pauciora: vt in metaphreni spōdylis, & costis hos spondylostāgentibus, & in eos insertis numerū variare declarauit, lib. de ossibus. Hæc porrò septem ossa, septem costis infernè terminari docet lib. 8. administrationū, his verbis: Sternum os solidum apparet *διὰ τὴν τὴν ἀρμολίαν ἀντιβραχίον*. membranæ autem derasæ, septem ossi palàm apparent, quot cum eo costæ articulantur: quarum anterior finis non nihil attenuatus inferno fini singulorum sterni ossium inseritur, in medium scilicet harmoniæ receptus. Septem igitur superiores thoracis costæ ita articulantur: octaua autem ad radicem xiphoidis. Quæ Galeni verba palàm ostendunt malè à calumniatore fieri maximū os sterni supernum, & extendi vsq; ad costam secundam: cum prima costa ad os supernum finiat, vt in simia & cane, sic in homine: vt etiam docet eminentia eo loco, index commissuræ

furæ manifestissima, vt paulò antè, & lib. de ossibus fusius probauimus. Quam ossis primi diuisionem si recipiat calumniator, ossa septem recipiat. Nam pictis à se sternis omnibus sex distinguit, sed primū perperam facit maximū. Quanquàm reuera hoc tempore in nostris corporibus rarissima sint ossa sterni septē: sed sæpius sex, ac quinque, non rarò quatuor & tria: sed tunc latiora inferna sunt, vt costis septem excipiendis sufficiant: interdū etiam octo. Quæ numeri ossium in sterno facta diminutio, quia thoracem facit multò quàm sibi cōueniat breuiorem, etiam pulmōni dextro, & venæ azygo aliquā mutationis necessitatem attulit, vt post suo loco audies. Nicolaus quoq; Massa Venetus in re anatomica exercitatisimus medicus septē sterni ossa ter numerat, nec addit interdū pauciora. Quod hominis testimonium fidem facit Venetis etiā hodie (nam abhinc annis 16. scripsit) septē omnino esse sterni ossa, quot etiam Mondinus (nullius enim scriptoris quantūuis obscuri testimonium hac in re cōtemnendum existimo) se semper obseruasse scribit, cum minoris alicuius numeri nō meminerit. Id quod etiam fuisse prioribus aliis perspectum recipi-

mus, quanquam in nostris corporibus hodie sterni ossium numerus sit rarò septē, frequentius pauciorum.

OCTAVAE CALVMNIAE
DE PVL S I O.

BRACHIUM vt crus antè, & foras parùm torqueri, Hippocrates, Galenus, figuræ utilitas, loquuntur. Anterior nanq; ossis totius gibbositas, & exterior periculis foris occurrentibus tantò tutius obsistit, quantò plus ea gibbositas ad figuram rotundam accedit. Simitas verò duplex, interna & postica, duplici gibbositati opposita, tum musculis, vasis, neruis & maximis & principalissimis seruit capiendis: tum etiam quæ in brachio est, thoracis gibbositati: quæ in crure, sessione: quæ in utroq; apprehensioni: quam ostendunt equitantes & ephippiarij, dum ea consuunt quæ inter crura firmiter cōtinent. Cùm autem in crure ambulationis firmæ instrumento, etiam apprehensioni cōmodet ossis in eo postica & interna simitas, multò magis ostenditur in brachio apprehensionis solius instrumento ea commoditas. Quæ quidem apprehensio quantum à curuis & simis

finis partibus nostris iuuetur, omnia cu-
 biti, carpi, meta carpij, digitorum ossa
 abundè docent, si in intus omnia, quæ sci-
 licet apprehensura erant, foris autè con-
 uexa: & in his lateribus quæ iniuriis pate-
 bant magis, ut essent tutiora scilicet atque
 capaciora, figuræ rotundæ commoda sunt
 mutuata. Quòd si ossa brachij quædam &
 cruris rectiora apparebunt, fortasse id vi-
 tium figuræ, ab arctioribus & durioribus
 fasciis (quibus tum obstetrices tum nutri-
 ces brachia & crura adhuc cerea præsertim
 angere solent) profectū aliquandiu per-
 durat, uti natura per vim & artem in ma-
 crocephalis aliquandiu victa apud Hippo-
 cratem libro de aquis: quam si etiam fur-
 ca expellas, & in diuersum torqueas, ta-
 men usque recurret. Atque etiam quomo-
 do macrocephalos ad formam capitis na-
 turalem paulatim rediisse scripsit Hippo-
 crates, sic nō dubito quin id figuræ vitium
 in rectioribus his ossibus violentia produ-
 ctum sit aliquando ad figuram na-
 tiuam rediturum, nisi naturæ
 humanæ imbecillitas iam
 omnibus comperta
 sit repugna-
 tura.

B S NON

Ossa digitorum solida, & ca-
 uitatis ac medullae sensui ma-
 nifestè expertia, Galenū sem-
 per vidisse non dubito, ac eo
 priores medicos, ob robur scilicet harum
 partium, quæ nunc sunt caua parùm, &
 nō nihil medullata ob infirmitatem. Ani-
 malibus nanq; imbecillis quadrupedibus,
 auibus, piscibus, ossa quoq; sunt imbecil-
 la, multum laxa, caua, medullosa: fortibus
 verò & ferocibus, vt leoni, cani, lupo, par-
 dalis, aquilæ, feroci accipitri, dura sunt &
 densa, & parum medullae sortita: quin &
 leo animalium omnium ferocissimus &
 fortissimus, ossium omnium medulla ca-
 rere creditur. Hæc Galenus, comprobans
 quæ Aristoteles docuit, leoni scilicet ossa
 tam esse dura & densa, vt attritu ignem si-
 licis modo reddant. Sunt enim omnium
 animalium maximè solida: ob id nullam
 omnino habere medullam creduntur: quia
 eam partim nullam, partim admodum exi-
 guam sunt sortita. Sic igitur ossa digito-
 rum nostrorum maioribus solida fuisse,
 & nihil omnino vel parum admodum ca-
 uitatis

Gal lib.
1. v. p.

Hist. lib.
3. cap. 7.

Ibid. 20.

uitatis & medullæ habuisse est intelligendum, vt nos libro de Ossibus, & annotatione 2. in lib. I. v. p. docuimus.

DECIMAE CALVMNIAE

DE P V L S I O.

Os sacrum interdum latius Galeno extenditur, vt etiam coccygem comprehendat, vt cum libro 12. de vsu partium scribit os sacrum ossibus constare quatuor, tribus scilicet propriis, & coccyge, quæ os vnum appellat libro de ossibus. Aliquando contrahitur ad eam ipsius partem, quæ reuera sacra est, id est magna & lata, quantum scilicet huius cum ossè ilium cõmittatur. Nec te conturbet quòd coccygem tribus ossibus, interdum quatuor constantem, vnius ossis nomine capiat, cum idem ossi sacro, & ossi innominato seu ilium vsuueniat: quia hæc multum adeò sunt vnita, vt os vnum appareat. Quin & *γέννη αὐτὸ καὶ κάρω* appellat, cum vtraque multis ossibus constet, quibus omnibus nomen hoc singulare comprehendendis impositum est, vt *τέσσαρες καὶ ἑξακτὸν* suis partibus multis nomen vnum est inditum. Nos ea de re, fusius nostris commentariis in librum Galeni

leni de ossibus: quem locum qui legerit, malignam hanc calumniam esse omnino iurabit, nec audiendam iudicabit.

V N D E C I M A E

CALVMNIAE

Depulsio.

APOPHYSES ossis sacri posticas spinis respōdentes, & lumborū tam posticas quā transuersas, sursum magis vergere, quod Galenus scribit, in nostris sceletis est propè perpetuum. Non æquè tamen frequenter spina metaphreni decima est ἀρρῆσις, & recta, seu nec sursum nec deorsum magis vergens, sed interdum vndecima, sæpius duodecima, vt libro de ossibus abundè docuimus. Hæc cum in ossibus ita habeant omnino ad quem modum Galenus breuissimè & clarissimè scripsit, neq; in his, vt nec in aliis, quicquam à Galeno peccatum sit, quorsum magna libri farrago de ossibus à calumniatore in molem quandam rudem ac indigestam & erroribus plenā congesta est? An hæc artem sua-pte natura longam, breuiorem & dilucidiorē reddiderint? Imo longè obscuriorem, nō modò ob sermonis prolixitatem, & imp

& impuritatem, solœcismis & aliis innumerabilibus vitiis scatentē, sed ob meras calumnias cuius cor habenti, & pio doctoq; lectori intolerabiles, solis bipedibus asellis & nomine solo medicis admirabiles. Quibus omnibus mentē precor meliorem, vt Galeno præceptorī suo vnde-
 quaq; absolutissimo tam sint grati, & beneuoli, quàm suos discipulos sibi aliquando propitios expectant.

DVODECIMAÆ

CALVMNIAE

Depulsio.

GALENO quidem clanculūm, naturæ verò palàm obstrepere est calumniator in ossium sesamoædeum numero, & vsu. Cùm enim pauciora quàm natura produxit, enumerat, naturæ prouidentiam & artem perfectissimā iniquè tacet: vsu verò absurdissimum, & ne idiotis quidem probabilem, dum suopte ingenio confingit, naturę inertiam & stupiditatem affingit, non ferendam medicis naturæ ministris, si modò ij essēt, quales eos esse oportet, hoc est, naturæ operum docti admiratores, & pij patrocinatores, gratiq; buccinator

natores, nec statim ad noua omnia a fello-
rum more aures motitarent, eaq; omnino
probarent quæ penitus ignorât. Quorum
hodie maxima turba est in Gallia, Italia,
Germania, qui anatomicæ rei cum rudes
sint omnino, ea tamen probant quæ à ca-
lumniatore scribuntur vniuersa, pro iisq;
tanquam aris & focis contendunt & depu-
gnant, cum is lectione dignum vix aliquid
scripserit, quod non ex Galeno cornicula
hæc æsopica sit furatus. quæ verò sua scri-
psit, propè omnia sunt falsa aut absurda,
aut omnino leuissima. Sed sinamus fimi-
les horum afinorum labris suas lactucas:
ad rem propositâ redeamus. Sesamoidea
sunt appellata ossicula quòd sesame femi-
ni latiusculo, & oblongo figura sint simi-
lia. *Libro 1. cap. 60.* Ea autem manui vt paucissima & pedi
duodecim tribuit calūniator, vt in totum
sint octo & quadraginta: quorum tamen
quædam sunt cartilaginosa. At reuera nu-
merum tam exiguum in manu non inue-
nio, nec etiam in pede. Nam in manus
quatuor digitis intus ad articulos, primos
quidem bina, alios autem singulos singu-
la sub tendonibus incumbunt ligamentis
implexa: quæ omnia sunt sexdecim. Præ-
tereà pollicis articulos primum quidem
nullum

nullum, secundum autem bina, vltimum
 vnū intus munit. Præter hæc singulis iam
 dictis quatuor digitorum articulis singu-
 la foris sæpe insternuntur tendonibus im-
 plexa, duo autem secundo pollicis articu-
 lo sub vtroq; scilicet tendone vtrum, & ea
 minora quidem & magis cartilaginosa, in
 pueris & adolescentibus præsertim. Nam
 grandioribus in ossa magis durantur, & sæ-
 pe cū his tendonibus cartilaginis aliquid
 & ossis cui inseruntur, vna exciduntur, quod
 imprudenti imponere possit. Sunt igitur
 in manu quæ paucissima, plura quam 12.
 nempe 19. etiam externis non numeratis.
 In pedis autem digitis quinque articulos,
 primos quidem bina, reliquos autem sin-
 gulos singula subtus firman, vt in manu
 interna, & ea maiores articulos maiora,
 minores minora: vt sint pedi sesamoidea
 quæ paucissima subtus nõ duodecim tan-
 tum, sed nouendecim, nam supernè aut
 nulla sunt, aut rara, & ea obscura, quo-
 modo, & primo pollicis manus articulo
 intus nullum, foris rarū & obscurum ad-
 est. Præter hæc maximū os pternæ, & cy-
 boedis articulum subfirmat, & astragali-
 cum scaphoide, vtrunq; in adolescentibus
 & mulieribus diu cartilagosum, sed am-
 plum,

plum, & tendonibus implexū pedem extendentibus, obliquantibus, firmantibus.

Libro 1. Alibi autem calumniator alium tradidit
cap. 28. horum ossiculorum numerū. nam in ma-

nu secūdo pollicis articulo & primo quatuor digitorum gemina tribuit, vnicum verò tertio pollicis articulo, & secundo ac tertio quatuor digitorum, nec semper sed aliquando inesse scribit. Ex quibus colligas licet sesamoidea in manu vt paucissima ab eo statui tantū decem, duo in secundo pollicis articulo, & duo in singulorum quatuor digitorum primo articulo, cū alia nō omnibus, sed tantū quibusdam adesse dicat. Digitis autē pedum multo pauciora quā duodecim (quot alibi vt paucissima illis tribuerat) applicat,

Libro 1. his verbis, In primis digitorum pedis arti-
cap. 60. culis ossicula hæc difficulter obseruantur,

Libro 1. præterquā in pollice, in cuius articulo
cap. 28. primo insignia sunt duo, quorū internum externo longè est grandius, in secūdo autem grande satis ossiculum. In secūdis autem & tertiis digitorum articulis illa nūquam inueni. Hæc est calumniatoris negligentia & ignorantia quam etiam capituli huius vigesimi octauo initio confitetur, dum alios admonet vt ea inquirāt in pluribus

ribus articulis quàm ipse enarret, quod temporis processu in pluribus articulis obseruentur, quàm sibi prima fronte occurrerint, Quibus verbis videtur ea tantum semel inquisiuisse, nec tamen omnia inuenisse, quæ omnibus adsunt. Hæc de ossium sesamo~~ed~~^{on} numero sufficiant (quem ablatis prius tendonibus extendentibus, deinde sectis per transfuersum articulorum ligamentis, in manu & pede promptius reperies). Nunc ad eorū usum trans- eo, quem ipse quibusdam dissectionum professoribus proditum scribit, vt articulos implerent, stringerentq;, ac sic minus luxationi obnoxios redderent: qui verus est ossium sesamo~~ed~~^{on} vsus, vti mox probabimus. quem si calumniator fuisset sequutus, reuera rectius fecisset, nec nouum alium omnino absurdissimum & partiū *Li. 1. c. 1.* naturæ repugnantem confinxisset, ne scili *initio.* cet digiti nimis laxè moueantur, & ne in angulum nimis acutum flectantur. Polli- *Lib. 2. ca.* cis quoque articulo secundo maiora hæc *48.* ossicula à natura data scribit, vt firmior esset, & ad flexionem in angulum acutissimum pertinax: minora autem sesamo~~ed~~^{on} primis quatuor digitorū articulis tanto esse, quāto eos articulos in acutum ma-

gis flecti natura voluit. Egregium verò commentum, & tali calumniatore dignū, tanquam natura hanc flexionem immodicam, quæ huic in acutum nimis angulum dicitur, prohibere non potuerit supercilio ossis caui in partem internam magis producto. Sed quid quòd pollicis manus articuli omnes in angulum obtusum tantum flectūtur, primus autem ossibus sesamoideis destitutus, in angulum omnino obtusissimum? Ad hæc digitorum articulus secundus & tertius ad angulum tantū rectum flecti possunt, vt & primus, cui soli tua sententia ossa infunt sesamoidea flexionem immodicam prohibentia. Nonne primus pollicis & secundus ac tertius quatuor manus digitorum articulus in acutissimum angulum flecti aut debent aut saltem possunt, à nullo sesamoide osse prohibiti, si horum ossium hic esset vsus à natura institutus? Sed quid dicet calumniator de digitis pedum quinque ad flexionem ineptissimis, ad pedis firmitatem aptissimis? An articulis horum quinque digitorum primis ossa subsunt gemina, ne immodicè flectantur, aliis verò articulis etiā flectendis nullum prorsus est à natura datum? Sed magis calumniatorem redarguēt ossa

ossa sesamoidea tendonibus digitos manus extendentibus ad singulos articulos implexa. Quæ reuera calumniator non vidit, neque attigit, tametsi eorum duritiem etiam sonoramungues ipsi facile explorent. Sed brutum hunc homuncionem brutorum bisulcorum testimonio conuincere magis placet. Cur enim illorum velut digitorum duorum articulo primo ossa sesamoidea subsunt quatuor, secundo nullum, tertio vnicum, sed aliis latius, cum tamen hæc animalia istos articulos duos aut nusquã flectant, aut minimum, vti nec secundos? Vfus igitur verus ossiũ sesamoideon & molæ & aliorũ similiter articulis à natura admotorũ vnus est, vt scilicet luxationẽ in qua sunt regione fieri phibeãt, Sic enim mola, genu articulũ parte antica firmat, ne ambulãtibz per decliuiã, aut genu multũ flectẽtibz luxatio in anteriora fiat. Hac etiã sine os amplũ pternæ cũ cyboide & astragali cũ scaphoide articulo subnexũ, & tẽdone colligatũ. Hos articulos alioquivehemẽter & sæpe laboraturos firmat, & luxari deorsum phibet. Hac etiã ratione articulis digitorũ pedis omnibus, nõ tãtũ primis articulis, ossa subsunt sesamoidea ligamentis implexa, vt in digito-

rum manus internis articulis: vt pes stantibus, & ambulatibus etiã per loca inæqualia & aspera, sit firmior, & ne digiti lapidibus vel re alia quavis altiore velut euerfidum stamus aut ambulamus, promptè luxentur. Quæ ex causâ articulus primus in bifulcis, quatuor ossiculis infernè firmatur, quòd hic pondus animalis tonica flexione sustinet: secundus ceu perpendiculo inter primum & tertium locatus minimùm flectitur, multo minus extenditur: tertius autem aliquanto obliquior laboraturus erat modicè: ob id os sesamoædes vnicum habuit. Eadem ratione solidipedia animalia articulo pedum primo ossa huiusmodi habent varia, vt flexio sit firma magis, & quæ ab extensione immodica & violenta luxationẽ prohibeat. Dum nanq; veterina huius generis animalia ferunt onera planè grauissima, & per loca feruntur inæqualia, extensione illa vehementi tendonum internorum promptè vel ipsorum villi rupterentur, vel luxatio huius articuli fieret, nisi ab his ossibus adamantina quædam firmitas accessisset. Quæ etiã digitorum manus articulis internis insunt ossa sesamoædea, eos intrò luxari prohibent dum manum vehemèter extendimus, & ea sic ten-

sa opus

sa opus aliquod validum facimus: qualia sunt quāplurima fartorum placentas complanantium, bibliopolarum libros manubatuventium, vt sint cōpressiores: & aliorū artificum opera quotidiana. Quoniā verò digiti manus vt tensione immodica luxari intrò periclitabātur, nisi eo loci obstaculum natura collocasset os sesamoædes: sic flexione extrema foras luxari poterant. Id quod nequando contingat, parte externa extendentibus digitos tendonibus similia ossicula, sed minora, & minus dura ac densa, & teneræ ætati adhuc cartilaginosa, & cum vnguibus sonora, in ætate iam edita ossea innexuit natura, quòd huius loci externi periculum nec tam frequēs erat, nec tam promptum: quorum extrema flexio vix angulum rectum superat, cum extrema tensio aut nullū foris faciat angulum, aut etiā obtusum in parte digitorum externa, quibusdā digitos sine vlla vi in contrarium euertentibus. Adde quòd ita sunt sita intus in digitorum manus articulis sesamoædea ossa, vt digitos flectentibus sursum in ligamentum recurrāt, nec amplius sint articulo opposita, ne flexionem extremam impediānt cum necessaria est, vt nec quæ simiæ popliti subsunt, flectūt ipsa plu-

rimùm tibiam. Ossa igitur sesamoidea subsunt pedum digitis quinque nouemdecim, & articulis manuum intus insunt totidem, omisis etiam externis rarioribus & obscurioribus. Vtilia autem sunt, ne deorsum pedum articuli, introrsum manus in summa & violenta tensione luxentur, & vt firmam magis tensam manum & pedē efficiant. Hac autem ratione sesamoidea inuenies promptissimè. A manu & pede tendones digitorum tensores ita excide, ne simul articulorum subiectorum cartilagineas auferas, quæ sesamoidea mentiri possint. Sub his tendonibus in manu frequentissimè, in duris corporibus præsertim, duritiem quandam deprehendas, nunc cartilaginosa, nunc osseam multum asperam, quæ vnguibus confricata strepitum quendam edat. Deinde ligamenta omnium articulorum transuersim secabis ad vsque horum faciem interiorem in manu, inferiorem in pede: in qua facie ossa sesamoidea reperies, sed ligamenti quibus implicantur, resectis, velut nonihil retracta sursum, & versus digitorum radices.

DEPULSIO. 39
DECIMA ET TERTIAE

calumniæ depulsiō.

IN cartilaginibus nihil à Gale-
no variat calumniator, sed o-
mnia ex Galeno corrasit: tan-
tùm addidit tenues quasdam
cartilagines quibusdam articulis inditas, vt
clauis cum acromio interdum, cum Itherno
semper, & genæ infernæ cum osse tempo-
rali, cubito cum carpo, à Galeno & veteri-
bus aliis non fuisse cōpertas. Quæ illorum
omissio & negligentia fuisse non videtur,
sed cōiectare liceat maiorum corpora his
caruisse, & meritò, cum magis imbecilli-
tatem articuli ex maiori volubilitate de-
clarent. Sic enim & brachij cum omopla-
ta articulus quia mobilis plurimum est, si-
ne tamen hac cartilagine multum est lu-
bricus & luxari paratus, etiam si eum li-
gamentis validissimis & duabus prælon-
gis omoplate apophysibus acromio & co-
raco de muniuit natura. Quemad-
modum nanque si calceo solem ex-
emptilem ex panno, penicillo, subere,
corio vel alia molli materia immitas,
etiam si calceo laxius sit assuta, incertam
& multum lubricam facit ambulatio-
nem,

nem, sic hæ cartilagine articulis illis velut innatantes, non motuum varietati destinatae (quem tamen earum vsum commentus est calumniator, dum à se has primum inuentas falso gloriatur) neq; firmitudini, ad imbecillitatem motionis pertinere magis cupiam videre possint. Quæ verò cartilagine his nō ita dissimiles crus & tibiam intercedūt: quia ligamentis sunt firmissimis connexæ, & cavitates tibiæ augent, motuum robur planè confirmant, vt Galenus rectissimè scripsit lib. 3. vsus partium. De ea verò quæ acromion & clauum aliquādo intercedit, potest os intelligi memoratum Hippocrati libro de articulorū luxatione, cuius etiam meminit Gal. tum suis in eum librum commentariis, tum libro de ossibus. Eam autem cartilagine quæ cubito & carpo intercedit in nostris corporibus, ne nominat quidem in fine libri secundi vsus partium, nec fuisse hominibus suæ tempestatis ex eius oratione colligas licet, quæ eam carpi cum cubito articulationem motus violentos sæpe obituram scribit, & ob id naturam eius articuli dispathæa admodum sollicitè prouidisse per ligamenta validissima. in qua articulatione si cartilagine inuenisset, non tacuisset

cuiisset eius usum, quomodo neque cubiti epiphyscos usum omisit. Potes etiam has cartilagine ligamentis adiungere, quæ *χονδροσυνδέσμοις* vocant. nam quæ in imo cubito est, ipsum carpo & radio firmissimè alligat.

DECIMAE QUARTAE

calumniæ depulsio.

DE partibus aliis similaribus, ligamentis, membranis, villis, carnibus, glandulis, adipe, medulla, nihil particulatim scripsit calumniator, cum tamen simplex composito sit & natura & doctrina prius: sed passim cum singulorum occasio aliqua incidit, obiter horum mentionem quandam breuem facit: neque in his, quod sciam, à Galeno dissentit, nisi quod ligamenta sensu nunc carere, nunc prædita esse scribit, ignorans quid tandè hac de re sibi sit constituendum. Sed nos id abundè distinximus capite tertio nostræ *εὐλαγῆς* anatomicæ. Præterea causam motus voluntarij, *li. 2. ca. 2.* nunc nervo ipsi, & eius villis (vti oportet) *ad finem.* adscribit: nunc ipsi carni simplici villos ipsos munienti assignat, persuasus eam esse vt in corde, pulmone, ventriculo, he-

C S pate,

pate liene, renibus, sic in musculo primarium actionis instrumentum. Sed harum partium caro, facultatum quarundam naturalium, & præcipuè coctionis (quæ à calido in humido est) causa est, non motuum voluntariorum. Pulmonis enim motus in respirando duplex passivus est, ac ab alio fit, nempe thorace, inspiratio quidem fuga vacui, expiratio autem à thoracis compressione. Coctio autem quædam aëris ac præparatio cordi, ab ipsius carne, vti spiritus vitalis nutritio: & calor in eo natiui, à carne cordis esse possit: sed cordis motus à villis est, rectis quidem diastole, transversis verò systole, & obliquis quies inter hos motus media. Sed donemus quandam horum actionem, vti aliorum prius commemoratorum, ab ipsorum carne proficisci, non tamen motus voluntarius à carne ipsa propriè dicta efficitur. Nam hic à musculo fit pro nostra voluntate contracto, & simul partem mouendam suis insertionibus & tendonibus aponeurosisve contrahente. Caro autem cū sit velut sanguis quidam fuscatus, (vt docuit Galenus) nec villos habet: nec si habeat, in his firmitatem aliquam obtinet, quæ partem attrahere sufficiat. Ad hæc cum ipsa raro in partes mouendas

peru

Li. 3. metho.

perueniat, & in quas peruenit, villis firmatur nervosis & ligamentosis, quibus solis partes eas attrahit, certum est motum voluntarium à villis ipsis ceu funiculis quibusdam contractis perfici, quibus caro & munimentum & firmitatem aliquam præbet, ac villos ipsos nimis tendi in vehementi actione & contrahi prohibet: vti stuppæ filis interstitæ & intertextæ. Sed in re perspicua testibus & argumentis vtor minime necessariis, præsertim cum ipse suum errorem agnoscat, & palinodiam canat, his verbis. Motus causa nerui ad musculos arbitrarij motus instrumenta dispensantur, qui grandes neruos admittunt: quia corporis partibus mouendis sunt extracti. Quam sententiam ibidem & alibi aliquoties cum veteribus comprobat.

Lib. 4. ca
pit. 1.

DECIMAE QVINTAE

calumniæ depulsio.

PRÆTEREA Galeno calumniam impingit manifestam, quòd partes solas esse sanguineas carnem & adipem scripserit. Nā lib. 1. de spermate partes ait sanguineas, vt carnē & adipem, posse regigni: spermaticas verò,

vt cart

vt cartilaginem, ligamētum, membranas, non regigni. Sed hæc exempla sunt, non omnium partium sanguinearum aut spermaticarum enumeratio. Siquidem libro de formatione fœtus, ex sanguine etiã cor & hepar gigni ait. Ex eodem fiunt lien, renes, & siquæ partes aliæ rubent. Quin ex sanguine partes nostras omnes & gigni & nutriri scribit Galenus cōmentario in lib. Hippocratis de natura hominis, quasdam scilicet, vt rubras, primò & per se: alias verò, nempe albas, seminis interuentu. Nam semini origo ex sanguine est, vt pulchrè probat Gal. lib. de semine, & de vsu partium, & alibi passim.

DECIMAE SEXTAE

CALVMNIAE

depulsio.

N venis multò plus sapere quàm veteres anatomici omnes sibi visus est calūniator: propterea statim ab initio venas à corde nasci cōtendit, argumētis tam futilibus & falsis, vt vel meminisse pudeat, & multò sit æquius cū medicis veteribus eas ab hepate, quàm cum Aristotele à corde ortas fateri. Cui
in

in anatome peccanti ignoscendum putat Galenus, quod derepente ad eam transierit. Portam præterea ex hepatis parte sinistra nasci, & esse velut radices quasdam caua, omnibus est exploratissimum. vti & arteriam venosam in pulmones dispersitã arteriæ magnæ. Eas autem radices ipsi trunco proximas locari oportebat, vt citius & tutius materiæ transsumerentur. Quod profectò non fieret, si à dextro cordis ventriculo ortam reciperemus, cui reuera latus tantum veluti lacerum adaperit caua, & partes eius lateris tanquam laceratas trifariam diuisas in ventriculo dextro insernit. id quod tibi luce meridiana clarius apparebit, si venam in longũ per thoracem sectam sanguine expurgaueris. Eius enim corpus cõtinuum ascendere ad clauas vsq; spectabis, nulla in dextrum cordis ventriculum facta totius ceu trunci insertionem. Cauiam autem venam ab hepatis gibba parte nasci, demonstratione euidenti Galenus cõuincit libro sexto. Ad hæc oriri medicis est multiplex. Nam hepar à vena vmbilica & nasci & gigni in vtero à Galeno probatur libro de formatione fœtus; & venæ omnes ab hepate nascuntur. (vmbilica enim formato fœtu non amplius hepatis origo est.

est, nato autem vena esse desit, & vena arteriosa simpliciter vena non est, sed arteriosa est) quòd in eo ceu terra quadam infixæ ab eo vim quandam sanguificationis mutuuntur, & sanguinem ab eo in corpus vniuersum distribuunt, non quòd plantæ modo ab hæpate germinent, deinde paulatim auctæ tandè in partes ferantur. Nam tota simul & vena, & arteria, & neruus, & membrana, & ligamentum, & cartilago, & os, &c generari videntur, postea tamè per nutritionem augeri vsque ad iustum incrementum: quamuis eorum quædam, vt ossa, initiò propter largam humiditatè muco cuidam similem magis habent substantiam, deinde cartilagini, donec tempore tandem à calore natiuo siccata duritiem hanc lapideam assequantur. Ad hæc ramos insignes hepatis gibbæ frequenter tres affixos cernas, aliàs plures, aliàs pauciores, sed minores, parti eius posticæ qui eius cauæ ceu radices quædam videri possint, per quas ipsa caua sanguinem & recipiat & trahat. Non enim quomodo plantarum radices in vnũ simul truncũ, si vnicaules sunt, omnes coeunt: ita hæ in cauam colligantur, sed ibi quoque, vt in thorace prius, secta in longum caua, velut continuũ quoddam

dam corpus ab osse sacro ad clauas repræ-
sentat. Vnde forsitan & occasio quadam
controuersia de ortu venæ cauæ profici-
scitur. Sed id haud ita magni sit momenti,
modò in hepate sanguinem genitum in ca-
uam emitti, & ab hac in cor, & cæteras cor-
poris partes recipiamus. De hac tamen cõ-
trouersia iterum pauca quædam huc per-
tinentia scribimus nostris annotationibus
in libro 16. vsus partium. Quòd si quis o-
mnium harum velut radicum circunfe-
rentias simul iungat, & exploret an huic
venæ cauæ principium æquent, certius
erit iudicium, ac etiam si flatu distendat à
lumbis ad clauas, aut etiam si dissectam
totam dimetiatur, aliquid inueniet quod
hanc vel illam opinionem vel minuat,
vel confirmet, sed non multum cum dif-
ferentia amplitudinis. Venæ cavitatis tam
sit locis illis exigua, vt sensu agrè depre-
hendi queat, si modò demas quantum

eius in venam azygon, coro-

narias, phrenicas est

absumptum.

***

DECI

DECIMAE SEPTIMAE

calumniae depulsio.

IN maiorum corporibus thoracem præ
 lōgum, quia sternon ossibus septem o-
 mnino constabat, sortitis, vena octo costas
 thoracis inferiores nutriens ἀζυγῶν dicta,
 à caua vbi primùm dextrum cordis ven-
 triculum attigit nata semper Galeno est
 obseruata, vt scribit libro quinto locorum
 affectorū capite secundo, & ter initio libri
 secundi de ratione victus in morbis acutis,
 & libro sexto vsus partium in fine. Nostris
 autem hominibus ex corrupta sterni lon-
 gitudine, vt est prius probatum, prior quo-
 que azygi venæ origo statione relicta nūc
 cor ipsum transiliit, sed loco & interuallo
 maximè inconstanti, vt nunc paulò, nunc
 multò sit corde superior; vt interim figu-
 ræ ipsius & magnitudinis & apophysæ
 inconstantiã quoq; maximam omittam.
 Nam interdum ex suo trunco ramos vtrin-
 que in spacia intercostalia dispertitur, in-
 terdū dimidio sui in latus spondylorū si-
 nistrum transmissio, velut alterum ei la-
 teri truncū & ab eo ramos in eius lateris
 spacia dimittit, idque modis admodum va-
 riis. Ad hæc ea tum minor est, cum interco-
 stalis superior est vtraq; maior, & in plura
 distri

distribuitur spacia. Si alterutra tantū grā-
 descat, paulū azygos minuitur, quemadmo-
 dum & dū à caua sub renalibus ramus me-
 diocris in eam cessat, quem flatus azygi in
 eum ramū, aut rami in azygon erūpēs de-
 clarat. Nec in hoc est Galeni peccatū, sed
 naturæ in nobis mutatio ex cælo, solo, vi-
 ctu profecta: de qua fusius episto. in nostrā
Msagngē anatomicā egimus: vt neminē ho-
 die mirari oporteat, si in corporibus tēpe-
 statis huius abundant quædā, desiderentur
 etiam aliqua eorū quæ à maioribus anato-
 micis obseruata sunt. Nec se huius animad-
 uersionis autorē iactet calūniator. Nam &
 idem pleriq; omnes ab hinc annis aliquot
 & pernouerūt, & si anatomica scripserint,
 cōmemorauerūt, vt Nicolaus Massa Vene-
 tus abhinc annis 16. hic tamē solus pro azy-
 go ramos à caua duos in costas nouē infe-
 riores producit: duas quoq; habuit, vnā ab
 aure dextra, alterā inferiorē à caua cordi
 adaperta. Antonius Massa chirurgus Par-
 rhisiēsis planē doctissimus, & in arte corpo-
 ra secādi exercitatissimus, magno omniū
 medicinę studiosorū plāctu his diebus pau-
 cis mortuus. Causam tamē huius dissensio-
 nis nemo, quod sciā, attigit. Nā Gal. voluif-
 se Hippoc. cōsentire hac in re potius quā
 D illi

illi repugnare, commentum mihi videtur, cum locis aliis omnibus eandem retineat sententiã, nec ita fuerit additus Hippocrati (cui tamẽ tã fuit addictus, vt testetur ab Hippoc. scriptũ fuisse perperã nihil) vt veritati dogma Hippocratis vnquã prætulerit: vt suis in Hippo. cõmentariis sæpe palã declarauit. Placet autẽ magis probabilem hanc rationẽ nostram de sterni breuitate azygon transmutante sequi, quàm in præceptores tam absolutos impiẽ & arroganter & petulanter debacchari.

DECIMAE OCTA VA E CA-
LVMNIAE DE-
pulsio.

Vena caua propagines in ventriculum, lienem, intestina, epiploon, Galenũ distribuere scribit calũniator, in singularum harum partiũ anatome identidem hoc inculcans: sed calumniam ex profundissima ipsius ignorantia profectam mox cognoscet lector candidus, si patientem doctrinæ commodet aurem. Galenus initio libri de anatome venarum finix, à vena magna quæ ad hæpatis portas est, ramos septem in ventriculum, lienem, inte

intestina, epiploon, bellissimè distribuit, ubi sexies τὴν φλέβα μεγάλην, id est venam magnam, etiam bis adiecta declaratione, τὴν πρὸς τὰς πύλας, id est, quæ ad portas, appellat venam portam & portæ nobis vulgò nominatam (quid verò τὴν πύλας nomen hoc loco significet, docet Galen. initio libr. 5. vsus partium) Venam autem cauam ibidem τὴν φλέβα μεγίστην, id est venam maximam vocat, & κοιλίην, id est cauam, & ἑπατίτην, id est hepaticam, ut illam magnam interdum πύλας, interdum τελεχειαίαν, quod sit τελέχει, id est trunco cuidam plantæ similis. Cui τελέχει etiam arteriam αἰόρτην eodem libro comparat: venam vero cauam τὴν πρέμνην, id est caudici. Porro Lib. 6. de τελεχειαία sic Galenus, Quæ per ventrè loc. aff. c. expelluntur, causam habent aliam raram 4. in fine. ex anatome apparentem. Nam vena caua, Lib. 6. ad interueniente τῇ τελεχειαία καλῶμεν sibi mi. adaptata id efficit. In iecore vena ad portam sita, à recentioribus anatomicis τελεχειαία dicitur, quod aliarum veluti caudex quidam sit, earum scilicet quæ folliculo fellis, vetriculo, lieni, intestinis, epiplooo distribuntur, vel earum quæ sunt in sima, ut libro de formatione fœtus, vel aliarum à gibba ortarum, ut paulò antè libro eodè scribebat.

ἐπιπολῆς ἢ τελεχειαία, vnde omnes aliæ ve-
 næ sanguineis ac pedestribus animalibus
 procedūt. Eadem quoq; porta intelligitur
 Galeno scribenti ibidem: Vena quædā ex
 iecore pertinet ad lienem, &c. Magnam
 quoq; venam quæ ad portas est, vocat Ga-
 lenus lib. vj. administr. maximam verò ca-
 uam appellat libro decimosexto vsus par-
 tium ad finem. Venā item maximam ex
 gibbis hepatis natā scribit Galenus libro
 quinto vsus partium. Quanquam & venæ
 huius maximæ ramos insignes, vt qui in
 thymo primi fiunt, & qui ad os sacrum, ve-
 nas etiam magnas vocet Galenus in anato-
 me venarū. Et hac de causa venam cauam
 possis vocare magnam, & *τελεχειαίαν*: & ar-
 teriam quoq; aortā appellare *τελεχειαίαν*:
 tamen ex consueta doctis vocum signifi-
 catione omnia sunt interpretanda, nō pro
 Lib. 3. cuiusq; arbitrio. Maxima autem vena vel
 admi. arteria, maximus neruus ab anatomicis vo-
 catur, non à longitudine, sed maximo cir-
 culo, hoc est, crassissima, amplissima, capa-
 cissima. At verò stupidam calumniatoris
 ignorantiam, & natam ex ea hanc calum-
 niam clarius cognosces, si in cauæ venæ di-
 uisionibus omnibus à Galeno descriptis,
 nunquā Galenum alicuius ramuli à vena
 caua

caua distributi in ventriculum, lienem, intestina, epiploon, meminisse deprehendes: imo omnes venas quæ per intestina, ventriculum, lienem, epiploon intercurrunt, ad hepatis portas porrigi scribit libro sexto administ. & distributionem venarum omnium in intestina, ventriculum, lienem, epiploon, à vena vnica quæ ad portas hepatis oritur, affirmat in fine libri xv j. vsus partium. Ex his luce meridiana clarius intelligit lector, quantum ignorantia etiam rei grammaticæ, & iudicandi celeritas calumniatorem à veritate auersum infatuauerit, dum in Galeno venam magnã interpretatur cauam, cum sit intelligenda, vt demonstraui, vena porta, à qua sola, non à maxima seu caua, venæ in ventriculum, lienem, intestina, epiploon, distribuuntur. Hæc si elegerit ac intellexerit calumniator, certò scio ignorantia suæ & arrogantia ac impietatis conscius, præ pudore in tenebras aliquas secedet, ne digito etiam ab idiotis monstretur, & calumniarum fabricatur clame tur: aut peccatum hoc calumniandi in præceptorẽ tam pium, tam doctum, tam suorum studiosum, agnoscat, ac palinodiã scripto libello aliquo canet: ac veniam supplex

implorabit à præceptoribus quorum numina læsit, & ab his quos falsa eruditione corrupit: postremò etiam à Syluio, cuius consilium tacendi potius quàm falsa scribendi antea neglexerit, & cuius horas bonas non paucas studiis melioribus debitas, in suam farraginem intelligendam & refutandam traxerit, magno & animi & valetudinis dispendio. Quæ cætera in venis huic sunt cum Galeno controuersa, & paucissima sunt, & leuiora quàm quæ coargui aut componi debeant, præterquam quòd ramum à splenicæ iam lienem tangentis ramo, nunc summo, nunc illi proximo ad ventriculi latus sinistrum efferri, & ad vsq; eius os ascendere pernegat calumniator, per quem Galenus humoris melancholici aliquid ex liene reliquum ad os ventriculi excerni ad excitandam suo sapore acerbò & acido appetentiâ scripsit. Hunc quoque ramum etiam calami scriptorij, & interdum parui digiti magnitudine conspeximus in mulieribus præcipuè. Huius rami beneficio fit, vt quartanarij hunc amplum fortiti, vomitibus aut spontinis aut etiam medicis antè & post accessionem præsertim declinante morbo multum iuuentur. Idem quoque ramus causa esse videtur cur

in quar

Lib. 4.
v. p.

in quartanis non lien solus afficiatur, sed etiam os ventriculi. Nec totæ lienis reliquæ in hunc ramū expelluntur, sed plures in alterum ramum ab infima splenicæ sobole enatum, & per omentum in sedis hæmorrhoidas quibusdam descendentem. Ad hæc per splenicam multum versus sinam hepatis recurrit, quod à mesenteria vena exceptum in intestina excernitur. Qua ex causa rectè Galenus scribit lienem per intestina expurgari, etiam accedente illa portione tādē quæ in ventriculum transmissa fuerat.

Libro 13.
meth. &
libr. 2. ad
Glaucō-
nem.

DECIMA ENONAE

CALVMNIAE

depulsio.

De arteriis omnia propemodū ex Galeno mutuatus est calūniator, vt idem statuas de cæteris omnibus ab eo scriptis quæ legi digna sunt, nisi quod paucula quædam & eadem leuissima, scrupulose magis quàm vtiliter conquisiuit, quibus vt suis sese iactat *ωλέγμια* autem *διήγουα* à Galeno, & veteribus descriptum in vsus maximos à natura factum, esse omnino in homine nullum, sed in bubus, &

D 4 brus

brutis quibusdā aliis affirmat calumniator, cum id hodie tam verum appareat omnibus, quàm maiorum nostrorum seculo visum fuit. Id autem vbinam sit, & qualenam sit, & qua ratione inueniri queat, paucis explicabimus. Arteria carotis præcipua vbi per obliquum valde foramen in osse lapidoso exculptū intra cranium penetrauit, in duos abit ramos planè conspicuos. ij deinde in alios atq; alios sibi mutuò retium in aream prolectorum modo instratos: qui tandem omnes in vnam redeunt, quæ crassa meninge pertusa in cerebrum & eius membranas ramosissimè distribuitur, dextra vna, & sinistra vna prope nervos opticos emicans. Hic autem arteriarum implexus est sub crassa meninge quæ nerui tertiæ descendunt, & in duas partes diuiduntur ad latera apophyseon clinoidew in osse sphenoidew. sæpe etiã glândulam pituitariam attingit parte postica, est quãdo ambit, aliquando etiam ad contactum exorientis rhachitidis extenditur. Deprehēdes verò secta eo loco meninge crassa neruum tertiæ & longum tegente. Prætereà si carotidem in collo inflaueris, id rete cum flatu subsultare aspicias, & sanguinem ex his arteriis si vulneratæ

ratae sint, eodem flatu velut expui, & simul ex eo ramo in cranij capacitatem erumpente, in quem hæ tandem coeunt. Idem explorabis rectè, si eundem ramum tubo inflaueris. Nam & strata hæc ramulorum moueri, & flatum cum sanguine mistum per vulnus reddere cernes, & eius flatus aliquid in arteriam carotidè emitti. Quod si ferris falcatis ossa temporum deinde lapidosa prudenter secueris, arteriã carotidem totã cum suis omnibus his ramis à cranio eximes, ac spectandam exhibebis. Huius retiformis plexus vtilitatem omnino maximã ex Galeno repete. Hanc partem qui in homine factã à natura negat, nõne Gigantum more cum diis pugnat, hoc est naturæ repugnat, eiq; obstre- pit indignissimè? Alius est contextus reti- formis supra crassam meningem, prope nervos opticos ex venis, & arteriis cõpli- catus, etiam calumniatori receptus, & vel pueris perspicuus. Verùm autem plexum retiformem quo dixi modo qui inquireret, mox inueniet, quibusdam maiorẽ tamen, aliis minorem: & calumniatoris stupidam ignorantiam & impiam naturę accusatio- nem damnabit. De foramine arteriæ ma- gnæ per diaphragma prope cesophagum,

D 5 agim

agimus abundè nostris annotationibus in
libros de vsu partium.

VIGESIMAE

CALVMNIAE

depulsio.

Libro 8.

v. p.

GALENI placitum negat reci-
piendum calumniator de ol-
factus instrumento in ventri-
bus anterioribus collocando,
cùm olfactus instrumentũ verius esse exi-
stimet cerebri processus duos molles al-
bos, qui prope opticos neruos nati, & te-
nui meninge quadantenus deducti ad fo-
ramina ethmoidæ feruntur. Quos neruo
forma & colore similes Herophilus, &
Galenus neruis ob id non accensent, quia
meninge crassa, & cranio, vt nerui veri,
non excidunt. Sed idem est Galeni iudi-
cium libro de instrumento olfactus, dicē-
tis, Duæ sunt cerebri apophyses caux ex
eius ventriculis anterioribus ortæ, descen-
dentes autem in eam cranij partem, vnde
nasmus enascitur. Hæ autem sunt instrumē-
ta olfactus. Tamē etiam eodem libro ad-
dit, Sensum olfactus credimus situm esse
in ventribus cerebri anterioribus. vt sint
ventres ipsi sedes præcipua olfaciendi: sed
ipsæ

ipsæ apophyses ventribus ipsis continuæ,
& foraminibus ethmoidibus, veluti viæ
sint quædam vaporum odoriferorum ad
ventres ipsos deferendorū. Sic enim mihi
facile & rectè loca illa Galeni posse con-
ciliari videntur. Massa hæc apophyses etiã
in nares educit, & nervos appellat.

VIGESIMA PRIMAE

CALVMNIAB

depulsio.

CALENO & veteribus ana-
tomicis, neruorum à cere-
bro natorum paria tantum
septem numeratur: sed di-
ligentius obseruanti, plura
videri queunt. Tertium enim par verius
est duplex. Nam ad quinti paris radicem
vnum aliud par veteribus incognitum ait
calumniator sui libri 4. initio. Sed hoc &
Galenus prior illo cognouit & descripsit,
& id nunc secundo pari maritat, quod per
idem longum foramen cranio excidant:
nunc tertio, vt cum quo aliquandiu per
cerebri basin sub crassa meninge feratur.
Nam libro nono vsus partium ita scribit, “
Foramen neruorum oculi motorum, seu “
paris secundi, angustum est, sed necessario “
prælong

,, prælongum: quia nervos duos mutuò sese
 ,, subsequentes continere debebat. Est enim
 ,, uterque eorum (vt verum dicam) multi-
 ,, plex: sed in præsentia, vt dilucidior sit no-
 ,, stra expositio, dicamus licet vnum eorum
 ,, esse qui in oculorum musculos diuiditur,
 ,, alterum autem eum qui ad superiorẽ ge-
 ,, nam peruenit, quiq; simul cum altero ex-
 ,, cidit per dictum foramen: sed cum ad o-
 ,, culorum cauitatem peruenit, cortice ossis
 ,, & squamma tenui tectus, rectà ad nuncu-
 ,, patum malum fertur: perforatisq; rursus
 ,, ibi ossibus quæ sunt sub oculis, ad genam
 ,, supernam diuiditur, osse malorum emi-
 ,, nenti munitus. hæc Galenus. Quibus ver-
 ,, bis neruũ longum (sic enim appellandum
 ,, censeo, vt ab altero secernatur) per me-
 ,, tum sub oculo inter squammosa ipsius os-
 ,, sa descendentem nouisse planè compro-
 ,, batur. Cuius hæc maxima & principalissi-
 ,, ma portio, ac situ infima propagines di-
 ,, stribuit in omnes ferè partes quæ sunt se-
 ,, cundum supernã genam, & dentes ipsius
 ,, omnes & gingiuas & cilia. Alias quoque
 ,, nerui longi propagines tres supernam in-
 ,, ternam & externam commemorauit. Su-
 ,, pernam quidem libro nono vsus partium,
 ,, aliquot foliis post prædictam orationem.

Lib. 9. v.
 p. multò
 post.

A' ner

A' neruis qui ex regione oculorū ad mu-
 sculos temporales ascendunt, & cilia, &
 quæ circa supercilia sunt partes, & frons
 tota neruos recipit. Vbi etiam obiter me-
 minit propaginis externæ in musculos tē-
 porales distributæ: cuius antè multò me-
 minerat his verbis. Ab his neruis produ-
 ctio, ad musculos temporales pertinet,
 per ossa temporum excidens. Quanquam
 per hos neruos tertiam coniugationē in-
 telligere possis. Nam & ab hac, & à lon-
 ga, & à quinta nerui in hos temporales
 musculos distribuuntur. Et paulò antè &
 longi paris, & tertij mentionem fecerat.
 Superest interna propago longi nerui, de
 qua sic libro nono vsus partium. Tunicam
 quæ nares intus subcingit, eius neruorum
 portionis quæ ad oculorū cavitatem fer-
 tur, esse participem dicebamus. Horum
 autem via hæc est. In maioribus vtriusque
 oculi canthis, ossis est foramē narium ca-
 pacitati & oculis cōmune, per quod fer-
 tur neruus haud exiguus ab oculorum ca-
 uitate enatus: mox vbi in eam nerui ter-
 tiæ coniugationis peruenerunt, Vbi ter-
 tiam coniugationem vocare videtur lon-
 gam, nisi malumus hanc vtranq; intra cra-
 nium nonnihil misceri, & propterea ho-
 rum

rum

,, rum propagines esse ambiguas. Nam pau-
 ,, lō ante scripserat: gingiua & dentes om-
 ,, nes, & tota cutis faciei, & tunica narium
 ,, partem internam subcingens, à tertia ner-
 ,, uorum coniugatione propagines recipiūt
 ,, per eam viam quæ per genam fert. Et li-
 ,, bro vndecimo vsus partium, Neruorum
 ,, principium omnibus faciei musculis, ter-
 ,, tia est neruorū à cerebro proficiscentium
 ,, coniugatio. Et libello de neruorum ana-
 ,, tome: A' tertia coniugatione surculū pri-
 ,, mum in musculos temporales cum surcu-
 ,, lis quintæ cōmistum transmittit, alterum
 ,, in musculos temporales, masseteras, & eos
 ,, qui ex gena superna oriuntur, & gingi-
 ,, uas, dentes, cutim faciei, tertium in dentes
 ,, & gingiuas genæ infernæ, quartū & præ-
 ,, cipuum in linguæ tunicam. Quæ omnia
 indicant & comprobant Galenū nec igno-
 rantia horum neruorum longorum, nec
 negligentia insimulādum fuisse. Desinat
 igitur calumniator aliorū inuentis vt suis
 gloriari, & se plumis alienis venditare, a-
 gnoscatq; miserum esse famæ alterius in-
 niti, ne collapsa ruant subductis tecta co-
 lumnis: cognoscatq; tādē quā se præ-
 beat omnibus ridendum, vbi iam furtiuus
 coloribus est denudatus. In neruis quoq;
 reliq

reliquis cum Galeno consentit calumniator, ut ex cuius fontibus omnia hauserit, sed turbulenta magis reddiderit. Quis enim longam in calumniatoris farragine verborum de nervis recurrentibus patienter audiat, cum eorum distributionem plane diuinam à natura iusta, prudente, artificiosa factam, elegantissimè & planissimè à Galeno aliquoties explicatam, magna animi voluptate audiuerit? Ad hæc *Libro de v. p. 16. lib. 1. loc. affect.*

quos quatuor nervos à lumbis, & osse sacro in crus distribui scribit calumniator, primum super paruum trochantira delatum, secundum per iuguen cum crurali tum vena, tum arteria, tertium per foramen ossis pubis, quartum longè omnium crassissimum, per finium magnum inter coccygem, & os ilium. Galenus ad tres reducit tertio commentario in librum *περί ἀρθρώσεων*, his verbis: Neruorū in crure principia sunt tria, vnum in priori parte iuxta magnum foramen ossis pubis subiectum. Alterum ad inguina, vbi neruus fertur, & cum magna vena & absq; ipsa à parte cruris anteriore. & hæc duo parua sunt. Maximum autem neruorū principium à posteriori parte fertur ad crus vniuersum, primumq; procedit ab ea regione qua est inter

,, inter os latum, & vocatum *νόσσηρα*.

VIGESIMAE SECVNDAE

CALVMNIAE

depulsio.

N musculis quamplurimis calumniator à Galeno dissentit : sed quàm iniquè, passim ostendimus nostris annotationibus in libr. de vsu partium. Has verò eius calumnias hoc loco amoliri, & longum esset & obscurū, propter longam & obscurā musculorum historiam. Magnam præterea partem falsarum huius accusationum dilues, si intellexeris libros de vsu partium, hominis esse solius : & libros administrationum, in simia sola à Galeno scriptos : vt locis aliquot ex Galeni administrationibus & vsibus partium probo, annotatione vna in librum primum harum administrationū. Quanquam sæpe in libris de vsu partium corporis humani, simiæ obiter, & aliorū quorundam animalium homini quadantenus similium mentionem faciat Galenus, & contrà, hominis sæpe meminit in administrationibus. Nam homo, & simia homini simillima, plurima habent commun

munia: plurima etiam animal vtrunque propria obtinet. Malè igitur calumniator omnia de musculus simiæ in administrationibus anatomicis & libro de musculorum anatome à Galeno scripta, homini tribuenda putat. In qua controuersia se miris modis distorquet, & Galeno impotenter obstrepit, vt dum scripta in secundo administrationum de cruris musculis, cū scriptis lib. 3. vsus partium comparat. Quo etiam loco malè Galeno tribuit, quòd simiam ab homine duntaxat in pedis digitorum diductu differre, quòd scilicet simia longiores & magis discretos digitos quàm homo habeat, scripserit. Id enim nusquam Galenus scripsit, & plurimas alias simiæ & hominis differentias apertè libris suis anatomicis expressit: quas in vnum caput aliquando colligemus. Ex his quoq; differentiis vnã híc explicat calumniator, quòd in simia musculus plantaris suo tendone per sinum in pterna postica exculptum, toto in plantam pedis subtendatur: in homine lateri interno pternæ totus inferatur, nec in plantæ cutim transeat, sed eius loco ligamentum crassum ex pterna ortum. Sed cur titulum eidem capiti præponit, De latefcente tendine cuti plantæ

E subnato?

nis
lif-
ue,
tris
de
hoc
arū,
rum
n fal-
intel-
nis ef-
n, in
is ali-
& vfi-
a in li-
ationū.
artium
e aliorū
uadan-
c Gale-
minit in
, & simia
ent com-
mun

Lib. 2. ca-
pit. 58.

subnato? Si enim homini deest, nulla huius tituli utilitas est, nisi excuset secundum Galeni sententiam id accipiendum. Sed reuera hic tendo plantæ subnascitur, vt palmaris musculi tendo palmæ: & cum musculus & tendo desunt, ex vicinis ligamentis & tendonibus suffici tendo solet, vt in manu, sic in pede. Hunc nanq; plantarum tendonem circa mediam suram in cutim absorberi vidimus, ita vt postea non compareret, sed cum ea ad plantæ cutim occultus descendebat. Quoties autem tendo hic ad pternā vsq; descendit (id quod illi propè est perpetuum) circa eius partem posticam diuisus, per utrūq; pternæ latus membranis & ligamentis & adipe auctus ita ei illigatur, vt illic cessare videatur. Si tamen prudenter & manu docta disseccas, eius tendonis villos in plantam ipsam penetrare deprehendes, & eius usum esse omnino eundem, qui palmæ est à palmari. Quamquam & per illa ligamēta, & membranas & cutim plantæ, pedem videatur extendere hic tendo, sed id languidè admodū, cum & minimus sit, nec in pternam insertus, nec in hanc actionem à natura comparatus. Ob id malè musculum hunc & tendonem soli pedis extensioni destinat calumniator.

niator, cum eā actionem tendo alius longè omnium robustissimus ex gemellis & soleo productus efficiat, & præter hunc peroneus, & pedis digitum flexor, magnus vterque, vno tendone per plantam pedis contra se inuicem obliquante. Quibus qui minimum hunc tendonem tanquam adiutorem accenset, perinde facit ac si gigantibus maximis & robustissimis pygmæum quendam spithameum adiungat.

VIGESIMAE TERTIAE

calumniae depulsio.

CCVSANDVS etiam à calūniatore non est inscientiæ aut inconstantia Galenus, si octo musculorum epigastrij ordinē aliquoties ratione optima mutauit. Nam libro 6. methodi, & libro 5. administrationum, ordine naturæ eos describit, primos scilicet obliquos descendentes, secundos obliquos ascendentes, tertios rectos, quartos & postremos transuersos: libro autem quinto capit. 6. locorum affectorum, primos recenset rectos: quanquam primos nō appellet, vt clarius explicaret reliquos tres ordine legitimo descriptos, ad rectorum contactum in aponeuroses degene-

rare. Libro item quinto de vsu partium rectos etiam primos describit, quorū collatione transuersi primū, deinde obliqui ex angulorum cū rectis musculis varietate appellantur, vt libro secundo sanitatis tuendæ de frictionum differentiis docet Galenus. Rectū enim natura & dignitate prius est trāsuerso, & transuersum obliquo. Transuersum enim est quod recto est contrarium, vel quod rectum secat ad angulos rectos æquales, obliquum verò est quod recti transuersiq; planè est medium: vel quod, rectum secat ad angulos inæquales, vnum acutum, alterum obtusum. Vide tis auditores quanta carpendi præceptorē, & culpa vacantem, imo amplissima gloria dignissimum, libidine pruriat calumniator, dignus meo iudicio mitti Anticyram, vt hac rabie tandem discussa, quātum à veritate totus aberret cognoscat. Det illi deus mentem meliorem, & iis qui ignorantia ipsius ac arrogantia patrocinantur. Depulsis iam aliquot insignioribus calumniis ignorantissimè & iniquissimè in Galenum effusis à calumniatore, & his circa hominis partes tum similes, tum similaribus proximas, venas, arterias, nervos, musculos, iam libet alias paucas perstring

stringere de partibus ventris inferioris,
thoracis, & cerebri.

VIGESIMAE QUARTAE
calumniæ depulsio.

ENTRICULI fundum cras-
sius & carnosius ad coctionis
virtutem deprehēditur visu &
tactu facta sectione in recenti
& ficcato. Quod à Galeno rectè scriptum
pernegat calumniator. Non tamē magnus
est excessus, nisi tunicam ventriculi tertiā
à peritonæo crassissimam supernè, aufe-
ras: sed quantus est peritonæo, ad lumbos
supra eius portionem quæ ad vētrem me-
dium pertinet, aut eidem peritonæo viro-
rum superno, & mulierum inferno, supra
illis infernum, his supernum, non quantus
est multis quadrupedibus. Eadem ex cau-
sa, ad coctionis scilicet perfectionem, fun-
dum ventriculi quibusdam hominibus est
obesius. Nullas autem venas ventriculo à
caua tribuere Galenum, vti nec spleni, nec
epipleo, nec intestinis, vt falsissimè com-
mentus est calumniator, sed omnes à por-
ta, prius abundè ostendimus: & venam à
splenicè superno ramo aut ei proximo ad
ventriculi os extendi, suprà quoque con-

tra calumniatoris sententiam probauimus. Quòd autem pylorum in parte ventriculi infernè locat Galenus, reprehendit calumniator, quia cibi (inquit) ante iustam coctionem pessum ruerent. Sed Galeno statuitur in parte inferna, non superna, sed nec infima, quæ alimentorū effluxui esset opportunior. In qua tamen parte infima si esset pylorus, cibus potus crudus nō magis suo pondere delaberetur, contra calumniatoris opinionem, quàm foetus ex utero cuius os infimum est: sed nec sanguis à partibus supernis in ipsas infernas continenter aut totus defertur. Imo in ventriculo, utero, venis facultas retentrix villorum præcipuè obliquorum robusta, id quod familiare est, ut in partibus cæteris etiam villos non habentibus, retinet, adiuantibus tamen quibusdam membranarum epiphyfis quæ insunt iugularibus, cauæ ad cor & hepar, & cruralibus. Retentionem quoque uteri, rugæ oris ipsius iuuant, & callosa quædam in eo substantia, & materia quædam lenta adipi crasso similis os intus obstruens. Ventriculi verò retentionem firmat pylori crassities insignis, non autem glandula, ut Galeno perperam affingit calumniator. Pyloro enim
quor

quorundam animalium, vt canum, glandulam tribuit Galenus lib. 4. vñ. partium: homini non tribuit.

VIGESIMAE QVINTAE

CALVMNIAE

depulsio.

VBI intestinum tenue definit, illinc ad dexteram quidem cæcum, ad sinistram verò colon *Lib. 4.* emergit Galeno. Id quod etiã *de v.p.*

hodie in omnibus apparet, contra calumniatoris sententiam putantis intestinum esse cæcum, gracilem quandam cæci intestini epiphyfin & prælongam, & eam nunc inanem nunc plenam seroso quodam humore aut stercore. Cuius epiphyses cum nulla mentio, quod sciam, apud veteres legatur, suspicio est eam intestino cæco accreuisse, vel intestini cæci portionem in hanc degenerasse. Est tamen præter hanc & intestinum cæcum quale Galenus descripsit, sed aliquanto breuius quàm porco aut cani: cui tamen *κῶλα* id est crassa intestina, similia hominẽ habere, sed maiora, scribit Hippocrates: quinetiam *τοῦ ἐντέρου,*

E 4 id est

id est intestini nomine *cælon* aut *cæcum*,
 scilicet ob vtriusque magnitudinem insi-
 gnem, intelligi scribit Galenus initio com-
 mentarij quarti in lib. 6. *Epid.* Hanc verò
Lib. 6. Epid. epiphyfin solam vocare intestinum *cæ-*
cum, & quod Galenus *cæcum* vocauit, *cæli*
 principium constituere, quod calumniato-
 ri placet, nō probo, quòd ea nominis vsur-
 patio sit contra veterum authoritatem, &
 veritatem cōficta. Huc pertinet quòd Ni-
 colaus Massa Venetus annis abhinc sexde-
 cim scripsit *cæcum* se vidisse ventriculo
 maius, sæpe tamē minus, & planè medio-
 cre, & vtrunque sine hac epiphyfi: quam
 tunc adesse solum scribit, quando *cæcum*
 tam est paruum, vi *cæli* pars videri possit.
 Si igitur *kwola* homo habet qualia canes,
 sed maiora, vt Hippocrates verè scripsit,
cæcum autem vnum ex colis est cani præ-
 longum, sed intortum, at æquabile tamē,
cæci forma hominibus olim fuit vnifor-
 mis, nō partim ampla, partim angusta, qua-
 lis hodie est quam plurimis. *Cælon* autem
 speciatim dictū canis habet etiā *cæco* bre-
 uius, nec recto nec etiā aliis capacius: vt sit
 suspicio id quoq; canibus mutatum, aut in
 Hippocrate *vet* non *nūves* legendum.

VIGESIMAESEXTAE

calumniae depulsio.

LOBORVM hepatis numerus non est vnus in singulis animalium generibus, quia ventriculi figura & magnitudo non est omnibus eadem, vt scribit rectè Galenus lib.4.vfus partium,& lib.6.administra. his verbis. Hepatis lobi pares numero non sunt in cunctis animalium generibus, aut speciebus, neque magnitudine æquales. Nam gulosis ac timidis animalibus hepar maius est,& in plures maioresq; lobos fissum,quàm hominibus. Quanquam nec ipsis hominibus est omnibus eadem hepatis magnitudo,& lorum multitudo Hepar enim humanum (inquit Herophilus) si ad alia quædam animalia conferas, magnum est admodum, & quibusdam ne lobos quidem habet, sed ex toto rotundum est: quibusdam duos. In aliis plures, in multis & quatuor obtinet. Hæc Galenus. Quin & Hippocrates lobos hepatis humani quinque cõnumerat libro suo de ossibus, Rufus autem quatuor aut quinque. Malè ergo calumniator hepatis humano omni lobos pernegat, & malè lobum omni-

E s no diff

no diffissum, & iam inde ab sua radice circunscriptum definit contra veterum omnium sententiam, cum ne canino quidem hepatis (cui plures lobos tamen tribuit) tales omnino sint, quanquam pulmonibus sint fissi magis & secreti. Fissura hæc igitur nunc maior nunc minor lobos efficit & distinguit non absoluta.

Vnde fit, ut humano hepatis lobos sæpe quatuor annumeremus, magnos duos, & paruos ferè in ipsius sima sitos totidem. Siquid aliud de intestinis aut epiplois aut mesaræo controuersum & à Galieno diuersum scripsit calumniator, id est leuissimum, quale est illud, quòd scilicet venas quasdam in pancreas absumi, nec ortas ab hepate vidit Galenus, nondum vidit calumniator, & ob id esse negat, cum tamen Galenus Herophilum falsi non accuset, qui vasa quædam sibi animaduersa in muliere ad vterum deduxit, nec Hippocratem aliosq; veteres reprehendit, qui cotyledonas vtero muliebri adscribant spectatu difficiles ob paruitatem: quas tamen esse, & quales sint, postea demonstrabimus. Galeni rationem de situ altiore dextri renis conuellere conatur calumniator, nec meliorem affert,
cum

cum natura neque huius renis situm neq;
aliud quicquam frustra faciat. Verissimā
autem Galeni rationem probabis, si caux
venæ truncum in hepatis postica parte per
longum incidis. Ad hæc si ad materiarum
tractum quemuis, siue istotius substantiæ
similitudine fiat, siue calore, sine siccitate,
siue etiam fuga vacui, contactum aut vici-
niam multum commodare intelligas.

VIGESIMAE SEPTIMAE

CALVMNIAE DE-

pulsio.

LN partibus pudendi virilis *Lib. 15.*
inferioribus seminis mea- *v.p.*
tus secundū longitudinem ,,
exporrectus est, cui incum- ,,
bit neruus cauus, vtrinque ,,
verò assident muscoli duo. At cum vesica ,,
propè esset constituta, non erat melius ad ,,
excernendum lotium, alium efficere mea- ,,
tum, sed meatu seminis simul vti præstite- ,,
rat. Hæc Galenus. Iniquissimè igitur Ga- ,,
leno calumniator affingit quòd seminis & ,,
vrinæ meatum communem non adscri-
pserit, sed vtrique proprium. Id enim nus-
quam in Galeno legi: quod sicubi legatur,
aut libet Galeni nō est, aut mēdū aliquod
subest.

subest. Eius enim sententia libro illo decimoquinto scripta ex professo, sola est recipienda, quam etiam comprobat libro decimoquarto vsus partium his verbis,
 ,, Cum oporteat semen iaculari marē qui-
 ,, dem foras, fœminam verò in seipsam, ob
 ,, eam causam vasa quæ semen à testibus ac-
 ,, ciperent, in maribus ad pudendum expor-
 ,, rexit, & orificium eorum adaperuit ad
 ,, meatum qui illic est, per quem etiam lo-
 ,, tium foras excernitur.

VIGESIMAEOCTAVAE

CALVMNIAE

depulsio.

GALENVS libris de anatome vteri, de spermate, & de vsu part. 14. & 15. non muliebrem vterum, sed vaccinum ouinum caprinū docere affirmatur aliquoties à calumniatore, sed sine vlla probatione. Cum enim pronūciatum id sit omnino falsissimum, probari non potuit: satis autem habuit admiratoribus suæ sectæ etiam indoctissimis falsam quandam persuasionem imprimere. Vt autem ignorantiam, impietatem, arrogantiam, calumniam eius cognosc

gnoscas apertius, primum tibi vterum vac-
cinum (ex quo simillimum ipsi ouillum,
caprinum, ceruinum, facile intelligas) ad
vium exprimam, deinde muliebrem:
postremò vteri picturam à Galeno libris
prædictis affabrè expressam explicabo: vt
lector candide, sis clarissimè & certissimè
intellecturus eam picturam velut è viuo
expressam à Galeno, cōuenire omnino so-
li vtéro muliebri: Quanquam non nega-
mus non pauca, vt substantiam vteri, & ei
annexarum partium, vaccino, ouino, ca-
prino, nēpe simili, quadātenus conuenire,
sed magnitudine, numero, figura, situ, con-
nexionē, & aliis quibusdam accidentibus
plurimum differre vterum muliebrem à
prædictis planè iam demōstrabimus. Vac-
cæ non grauidæ vterus propè totus, in cor-
nua duo absumitur, hircorum cornibus re-
ciprocis similia: vt idem de aliorum ani-
malium dictorum vtéro tibi persuadeas.
Quorum quidem cornuum etiam ima-
go quædam secreta in corpore horum a-
nimalium vteri apparet ac distincta, foris
quidem canaliculo medium inter cornua
locum occupante, & perinæon exprimen-
te, vt ipsa etiam cornua nates ibi expri-
munt, intus verò membrana vteri propria
dupla

duplata, & secundum canaliculi situm ad-
 hærente, & aperte sinus duos faciente.
 Quæ tamen membrana prægnantibus
 paulatim laxata plurimum disparet, ac
 tum etiam ipsæ velut radices cornuum in
 fundi vnus formam degenerant. Per ho-
 rum cornuum mucronem testes vaccini
 semen suum varicosè multum in vterum
 proiiciunt. Tam vtero quàm cornibus tu-
 nicæ adsunt duæ: externa à peritonæo na-
 ta, multum crassa etiam parturientibus,
 villis carens, interna villis omnibus sub-
 carnosus intertexta. Vterus & cornua post
 sectionem ostendunt cotyledonas circi-
 ter octoginta ordine quodam dispositas,
 in non grauidis quidem similes grano tri-
 tici quod Turcicum vulgus vocat, mace-
 rato aqua, & ob id molliori, & grandiori,
 vt in ouillo similes sunt grano tritici cõ-
 munit macerato. In grauidis verò corpo-
 ris raritate foraminulenta similes hæ co-
 tyledones sunt spongiæ candidæ tam ma-
 gnæ in vaccino vtero, vt singulæ manum
 implere possint. Quibus solis, non etiam
 tunicæ vteri, chorion hæret firmissimè
 carnosâ quadam asperitate lichenas for-
 didos imitante, tam ampla, vt totam co-
 tyledonem vnaquæque asperitas vndique
 firmi

firmiter & contumaciter comprehendat. Vteri os non grauidis & grauidis tam est contractum, vt ne flatui quidem liber sit à collo ingressus, aut ab vtero iam inflato egressus. Sectum autem id os valde est anfractuosum, & velut grumis quibusdam cartilaginosis inæquale ac impeditum, à quibus via fit difficilior intranti aut exeunti materiae. Intra vterum præterea parturientibus velut adeps largus os ipsum integit & munit. Cætera os vteri, quâ scilicet vteri collo imminet, ad glandis virilis formam accedit. Testes geminos habet subrotundos mucroni cornuû propinquos, in quos vasa spermatica feruntur, sed à testibus vasa semen deferentia, in cornua varicose, vt dixi, ac ambagiose deducuntur. A fundo vteri ad pudendum est longitudo in non grauida quidē vacca sesquipedis, in grauida autem duorum pedum, & amplior. Situs est vterus inter vesicam & rectum intestinum, annectitur autem ilibus & vicinis partibus aliis per ligamenta multa & magna ex peritonæi tunica ferè prodeuntia, sed maxima & potentissima ad lumbos, & os sacrum, & intestinum rectum. Vteri vaccini natura sic habet sua substantia, & accidenti

dentibus hanc necessariò sequentibus: muliebris verò uteri natura habet vt sequitur. Mulieris non grauidæ uterus, Canonicorum epomidas (hi almuffas vocant) multùm repræsentat, fundo præsertim habente cornua duo breuissima, mammarum papillis breuibus similia, vtrinque emicantia, cum testibus continua per porum spermaticum. Quorum quidem cornuum ligamentis tectorum, nulla in ipso fundo foris circumscripção manifestè apparet, cum in aliis animalibus vtero cum muliere conuenientibus, velut radices quædam cornuum ad vsque propemodum uteri os cernantur. Intra uterum, cavitatis quædam apparet qualis in vesica est, hoc est rotunda, nusquam occupata, nec medio uteri fundo in cavitatem ipsam inuerso phialarum vitrearum modo, nisi quibusdam id aliquando accidat ob mollitiem partis, & longam stationem, quòd ea fundi pars ligamentis non fulciatur. Ipsa tamen fundi rotunditas vtrinque vitiatur exiguis corniculorum cavitatibus, in quas testes semen muliebri excernunt per porum spermaticum. Grauidis omnia sunt eadem, nisi quòd quantum in dies uteri & cornuum cavitatis in longum, latum, profund

fundum ipsi embryo ampliatur, tantum tunicarum vteri ambarum crassities tenuatur & miuuitur. Vteri os & collum & colli os habent, vti à Galeno graphice describuntur. Venæ item ac arteriæ & nerui & membranæ, & ligamenta, & siqua alia ad vteri naturam pertinent. De quibus omnibus iam Galeni verba audiamus, vt rectè iudicemus vterum muliebrem à Galeno libris suis omnibus descriptum fuisse, nō vaccinum, aut alium huic similem, vt falsissimè, sed sine vlla probatiōe, pronunciauit calumniator. Vteri compositio, magnitudo, forma, situs, connexio, cō-tactus, dicentur nobis. Vterus constat tunicis duabus, interna propria, & eadem venosa magis: sed duabus dimidiis compositæ cohærentibus quidem & sibi adiacentibus, non connatis autem, nec vnitis: vt duo vteri, sed dimidiati possint videri. Imo vteros duos in vnum collum desinentes mulieribus factos esse scribit libro decimoquarto vsus partium: & sæpe idem vteros, & sinus vteri, numero multitudinis appellat, non quòd sinus duos in muliebri vtero distinctos esse velit, vt plures sunt distincti in animalibus polytocis, vt post in vteri figura audies. Membrana à peri-

*Li. de a-
nat. vte-
ri.*

*Lib. 4. de
vsu par-
tium.*

tonæo extrinsecus propriae uteri tunicae
 circumdata, & villis quibusdam implexa, utro-
 troque; uteros in idem coniungit, & tegit,
 & cum vicinis corporibus alligat. Eadem
 nervosa, crassa, simplex, nec dimidiata, ut
 interna, quae intus praesertim ad fundum aspe-
 ra est. Harum tunicarum crassities & ma-
 gnitudo nunc augetur, nunc minuitur. Nam
 puellis parvae sunt, ac tenues, fluentibus iam
 mensibus maiores & crassiores, desitis iam
 tum mensibus tum conceptibus minores
 & tenuiores. Ad haec cum menstrua purga-
 tio instat, uterus plane crassus & tumens est:
 cum longe abest, tenuis & aridus. Praeterea
 crassiores membranae mulieris quae utero
 gessit: crassissima eius quae utero laxissime
 gessit. Crassus ite uterus in principio conce-
 ptus, prope partum vero amplior, sed tenui-
 or, crassitie seu profunditate in longitudi-
 nem & latitudinem absumpta, unde etiam est
 imbecillior. Tempore autem medio, pro-
 ratione magnitudinis crassitie mutat. Ma-
 gnitudo itaque uteri, ut crassities, multum va-
 riat, non modo per aetatis, sed etiam per
 mensium & conceptuum tempora & in-
 terualla, & abolitionem. Uterus enim lon-
 ge minor est enixa, quam adhuc praegnan-
 tis & parturientis: his vero quae nondum
 conce

conceperunt, multò minor. Vteri tamen *Lib. de a-*
 longitudo moderata à fundo umbilicum *uatom.*
 spectante ad pudendum, vt plurimum est *vteri.*
 digitorum vndecim, latitudo autè ad ilia
 cornibus extenditur. Pudendum autem
 ipsum muliebrem pelliculam quandam ha-
 bet virorum præputio respondentem, quæ
 nymphea vocatur, quæ vna est ex vteri par-
 tibus, & collum, os, latera fundum. Quas
 partes communiter dictæ tunicæ consti-
 tuunt, sed variè. Nam collum vteri est mu-
 sculosum: ob id mollis & duri mediū. post
 carne paulò duriore, & subcartilaginea
 constat, quæ in dies durior & cartilagineo-
 sior euadit: ita vt collum vteri vetulis, &
 his quæ sæpe pepererunt, sit asperæ arte-
 riæ simile. Hoc collum, & os vteri, gra-
 uidis arctissimè clauditur, & rugosum,
 tortuosum, obliquum fit: sed mensum,
 coitus, partus tempore aperitur quantum
 opus est. Vteri figura toto corpore, sed *Ibidem.*
 præcipuè fundo, est vesicæ similis: in late-
 ribus autem differt per apophyses quas-
 dam mamillares versus ilia emicantes ve-
 sicæ negatas: quarum figuram Herophi-
 lus dimidij circuli reuolutioni compa-
 rat, Diocles verò cornibus exorientibus,
 vnde etiam cornua vocat: Endemus au-

tem cirros, à cirris polyporum similibus: sed Praxagoras & Philotimus vocant κό-
 λπς, id est sinus: & iidem vterum mulie-
 breni δινολοπον, id est bisinuatum, vt ani-
 malium polytocorum πολύνολπον, id est
 multisinuatum. Sed horum vterus multos
 sinus verè habet, mulieris autem vterus
 duos sinus non habet, ob id non rectè bis-
 sinuatus dicitur. Nam polytoca seu multi-
 para in sinibus suis foetum gerunt, mulier
 autem & similia vtero animalia, vt vacca,
 capra, cerua, ovis, in vteri cauitate, non in
 cornibus: nempe minoribus quàm vt foe-
 tum continere possint. Tamen animalis
 partem in cornu altero, dextro quidem si
 mas est, sinistro autem si foemina, contine-
 ri in his brutis semper deprehēdo, non ta-
 men totum foetum. Hic autem sinus ali-
 ter accipitur quàm prius in vteri composi-
 tione, & quàm passim lib. 14. vsus partiū,
 vt cum dicit, Homo geminus est dextris &
 sinistris in toto corpore, & mammis, & v-
 teri sinibus vno dextro, & altero sinistro.
 Hic enim pro vteri dimidio sumitur, non
 pro cornu. Vterus est situs inter vesicam &
 intestinum rectum, ita vt intestino recto
 propè toti incūbat: fundo autem ad vmbi-
 licum tendente, fundū vesicæ excedat, col-
 li au

li autem sine & cunno à vesicæ collo excedatur: & multis sursum, deorsum, dextrorsum, sinistrorsum declinat, nunquam antorsum, aut retrorsum. Vterus attingit, *Ibidem.* supra modum quidem parvus, ea tantum quibus annectitur, mediocris autem etiã intestina tenuia: maximus verò (qualis parturiētium) ilia & hypocōdria implet, & multa intestina tangit: recto autē intestino vilis tenuibus & mēbranis cōnectitur, & vesicæ, sed huic pluribus: & osi sacro & lūbis per firma vincula à nervis & mūsculis harum partiū prodeuntia. Omnia tamē hæc vteri vincula sunt laxa, vt latè vterus moveri queat, & mutari ab amplitudine maxima in summā angustiam, & cōtrà pro dictis vsibus. Venis quoq; & arteriis & nervis cum horū trium vasorū trunco vterus cōnectitur. Venæ vteri & arteriæ quæ spermaticæ sunt, oriuntur dextræ quidē à caua & aorta sub renalibus, sinistrae verò à late *Libr. 14.* re inferno renaliū in muliere, vt in viris *v. p.* sua vasa spermatica. Vnde opinor, hæc va *Lib. de a-* sa quatuor sub renalibus sita scribit Gale. *natom.* non quòd ea quatuor à caua & aorta sub *vteri.* renalibus nata velit. Hæ venæ & arteriæ ramulū varicosum testibus largitæ vterū intertexūt, & nutriūt: venæ tamen arteriis

multo ampliores: alia à sacris vene & arte-
 ria in vterū ascendunt, & in collū vteri, &
Libro de vesicæ descendūt. Veræ cotyledones Hip-
anatom. pocrati & veteribus aliis sunt fines dicto-
vteri. rum nunc vasorum ad vterum peruenien-
 tium, per quos sanguis menstruus vacua-
 tur à toto corpore aut per vterum foras,
 aut in foetum nutriendum transsumitur
 per vasa alia inter chorij tunicas media,
 quorum orificiis solis chorion, & per cho-
Libro de rion foetus ipse vtero adhæret. Cùm enim
sper. vteri & chorij oscula sunt aperta, vterus
 per ipsa vasa chorion apprehendit, vt po-
 lypi quæcunque attigerunt, comprehen-
 dunt suis cotyledonibus seu cavitatibus,
 quales sunt in folio herbæ cotyledonis,
 vnde etiam idem nomen habent, ob figu-
Libro de ræ scilicet ac vsus similitudinem. Non-
anatom. nulli tamen vterum muliebrem cotyle-
vteri. do nibus carere dicunt, & eas reperiri in
 capris, ceruis, bobus, & aliis eiusmodi bru-
 tis vnum parere solitis, similes cotyledoni
 herbæ. Sed Hippocrates, & paulò post
Aph. 45. eius atatem Diocles & Praxagoras sic vo-
lib. 5. cant ora vasorū vteri, quæ imprægnatio-
 nis tempore quasdam cotyledonum emi-
 nentias in medio leuiter cauatas habent
 innatas, quales esse solent hæmorrhoidi-
 bus

bus intestini recti. Ab his enim viris tantis ignorata fuisse hæc sentire nefas est, & nos contra ipsos Hippocratis, & veterum in cotyledonibus mulierum reprehensores, abundè scripsimus libro quinto anatomes Hippocratis. Ex his igitur vterum muliebrem cotyledones habere patet, & quamnam cotyledonū in muliere & brutis est differentia. Hæc Galenus. Testes muliebres lateribus vteri adiacent ad fundum præpe cornua, vtrinque vnus, virili multo minor, minus rotundus, magis glandulosus & durus, membrana propria quã dantan, vocant tectus. Erythroide autem tunica & seroto caret: seroto tamen simile corpus vteri facit Galenus lib. 14. vsu partium. Semen in his parcius, frigidius, humidius. In hos vasã supermatica vt in viriles distribuuntur: & ab his testibus pori spermatici varicose feruntur in vteri cornua, vt viris in prostatas vesicæ collum incipientes glandulas: sed in muliere initio lati: deinde vbi paulum à testibus recesserunt, angusti, & præpe inuij: postremò prope cornua per quæ vterum intrant, rursus laxatur. Hæc Galenus de vteri muliebris natura scribit libro de vsu partium 14. & 15. lib. de anatome vteri, & de sper-

*Ibidem.**Libro de anatomi. vteri.*

mate. Aequitatem causæ Galenicæ, & iudicij integritatem vobis commendo, lectores candidi, vt perspecta vteri brutalis & muliebris natura, vtri eorum Galeni scripta conueniant, expendatis. Vt enim donemus hos vteros quadantenus similes substantia, & partibus annexis, & ob id loca quædam Galeni vtero vtrique accommodari posse, vt de homine scripta, simiæ adhiberi possunt, & de simia scripta homini: tamen plurima sunt quæ propriam vteri muliebris historiam, non brutalis, à Galeno scriptâ apertè conuincant. In primis vteri muliebris mentio in libris dictis perfrequens. Deinde vteri figura vesicæ persimilis, cum brutis vtero similibus sit multum dissimilis, vt spectanti vtrunque & tangenti apparet clarius quàm vt multis sit explicandum. Tertio loco cornuum breuitas in muliebri vtero cornibus animalium exorientibus similis, aut māmaram papillis, cum in his brutis longissima sint, nec solùm hircorum modo reciproca, sed etiam ad vterum propè totum pertinentia, & ipsum in duo manifestè distinguentia, & vteri fundum occupātia etiam non prægnante animali. Quæ cornua dicuntur, quòd cornibus exorientibus sint
 simil

similia, vt comparauit Diocles, non au-
 tem cum calumniatore Herophilus, vt
 prius docuimus. Quarto loco cotyledo-
 nes vteri muliebris tam obscuræ, vt visum
 effugiant, & ratione propemodum ma-
 gis quàm sensu vsurpentur. Quanquam
 in muliere parturiente aut recens enixa
 aperte spectentur hæc ora vasorum, præ-
 cipue venarum, cum hæ sint arteriis mul-
 to ampliores, si inanite insentur. Ea enim
 ora aspera & eminentia spectantur, qua-
 lia in cute hominis perfrigerati. Imo cum
 chorion à propria vteri tunica clementer
 digitis diducitur, sanie quadam & pauco
 sanguine fluere ea videbis. Quòd si vte-
 rum quoque inuersum post hanc separa-
 tionem inflaueris, foramine per quod fœ-
 tum extraxeris, probè ligato, ea etiam a-
 pertè videbis, si recens mortua est mulier,
 vt caleat adhuc vterus, quomodo chorion
 inflatum ora similia profert manifesta in
 sue, & granis salis similia, aspera etiam ci-
 tra inflationem, quæ etiam cotyledones
 vocari possunt, non ea sola quæ in vterum
 pertinent. Nam amborum vasorum ora
 in muliere sunt æqualia, & similia. Non
 debuit igitur calūniator tam temerè fal-
 sum illud dilemma pronunciare, scriptam

scilicet à Galeno bruti vteri non mulie-
 bris anatonem, sine vlla tamen probatio-
 ne. Rectius autem, cum vteri bruti & mu-
 liebres sint quadantenus similes, quadan-
 tenus dissimiles, dissimilitudinem bruta-
 lis à muliebri explicasset, & hanc dissimi-
 litudinem Galenum malè sequutum fuis-
 se ac interpretatum libris iam cōmemo-
 ratis, præcipue in vteri anatome, & libro
 14. & 15. vsus partium. Nam libris de sper-
 mate anatonem vteri, quod sciam, non de-
 scribit sed cap. 12. libri secundi partes vte-
 ri & eius colli cum vteri partibus genitiuis
 comparat, recensetq; magis quàm eas ad
 viuum explicet. Quod si hanc dissimilitu-
 dinē calumniator in diuisione media tu-
 nicæ vteri propriæ constituit, quæ non in
 muliebri vtero vt in bruto appareat, ex-
 perientia & sibi ipse repugnat. Nam mu-
 liebrem vterum in dextrum, & sinistrum
 diuidi scribit, linea quadam obscura futu-
 ram scroti virilis (cui etiam Galenus vte-
 rum comparat lib. 14. vsus partium) non-
 nihil imitante. Præterea fundo introrsum
 euerso, vt in phialis vitreis apparet (quod
 tamen falsum esse priora demonstrant)
 diuidi in dextrum & sinistrum addit. De-
 inde & vasa dextra dextro vtero, sinistra
 sinist

sinistro tantum distribui, quorum fines ta-
 men misceri scribit Galenus. Expertus au-
 tem eam diuisionem semper est Galenus,
 & nos in vtero recens foetæ mulieris aut
 parturientis per tubulum vehementer in-
 flato post ablatam exteriori tunicam,
 Vbi autē crassissima est tunica hæc, etiam
 coctus vterus diuisionem habet obscuram
 villis multum in omnem partem contra-
 ctis & implexis. Quod si dissimilitudinem
 in cornibus collocat: eorum paruitas vte-
 ro muliebri propria à Galeno scripta in
 vtero muliebri apertè calumniatorē con-
 uincit. Si in cotyledonibus, multò apertius
 calumnia eius apparet, cum hæc in vac-
 cino vtero tam sint magnæ etiam non præ-
 gnante animali, in muliebri tam parvæ,
 etiam parturiente muliere, vt vix appa-
 reant, & ob id à quibusdam, vt à ca-
 lumniatore, illi negatæ. Neque enim eas
 cotyledonas in muliere semper apparere
 voluerunt Hippocrates, & Galenus, sed
 cum vtero gerit, præsertim dum parturit
 aut parit mulier, aut etiam dum menses
 fluunt, cum vtero bruto semper adsint
 etiam non prægnante animali, quâquam
 multò minores quàm prægnante, & par-
 turiente. His autem cotyledonibus mu-
 lierib

liebribus ora vasorum similiter aperiuntur in os, & ventriculum & intestina per quãdam sanguinis calentis ebullitionem, & in lingua præsertim puerorum per æstus aut febres & in cute eorundem dum per æstatẽ ab æstu aut vestium copia immoderatus calent. Quid igitur statuitis iudices æquissimi de falsissima ista calumniatoris impij accusatione? Mihi videor vos cernere hanc calumniam, vti & alias omnes, animo planè iniquo ferre, & pœnam his moribus improbis, & reipublicæ perniciosissimis debitam parare, ne cui præceptorẽ falsi accusare, & summa cum impietate traducere, illiq; prope in omnibus nulla ratione obstrepere, impune liceat. Ignoranter quoque ac falso calumniator meatũ mulieris vrinarium in colli vteri cessare cavitatem, vbi primùm sub osse pubis conueniunt, scribit in anatome vesicæ, & prius pingit & scribit vesicæ colli partem in vteri cervicem inferi, & lotium in eam cervicem proiicere. Nam vt vesica tota toto propè vtero est superior supino corpore, sic meatus vrinarius totus, collo vteri toto, & in cunno ipso os meatus vrinarij est ore colli vteri superior. Id quod etiam ante anatomen apparet.

ret. Sed ignorantia longè maxima calum-
 niatoris in membranis fœtum ambi-
 bus tibi candide lector est commonstran-
 da, vt intelligas Galenum ab eo iniquissi-
 mè taxari, cum solus calumniator sit in
 crassissima harum partium, & aliarũ pro-
 pè omnium ignoratione: Galenus autem
 solus omnia hæc, & quæcunque alia scri-
 pfit, verè, apertè, eleganter tradiderit: vt
 certissimè intelligas calumniatorem ex
 præceptoris planè diuini ignominia no-
 men suum reddere clarum conari, exem-
 plo eius qui Philippum Macedonum re-
 gem occidit, & eius qui templum Dianæ
 Ephesiæ incendit, vt scilicet nomen suum
 apud posteros quouis modo memorabile
 redderent. Qualia hodie ingenia video
 non pauca, diis illa aduersis genita, fatoq;
 sinistro. Ad membranas fœtum ambien-
 tes calumniatori omnino ignoratas, & ta-
 men in his Galenum iniquissimè accu-
 santi, orationem conuerto. Chorion ex-
 tima fœtus membrana ex semine tum vi-
 rili tum muliebri conflata, toti internæ
 vteri & cornuum eius superficie subten-
 ditur, & omnibus vteri & cornuum coty-
 ledonibus adhæret, alicubi etiam ipsi vte-
 ro inter cotyledonas, sed leuiter. Eadem
 memb

Libro de
 sperma-
 te.

membrana cum foetu augetur, cum uteroq; extenditur, ac foetum totum inuoluit etiam qua os est uteri, vt Galenus probat libro de anatome uteri, de foetus formatione, de semine, lib. 15. vsus partium. Id quod in omnibus foetibus in utero mortuis nec abortitis, semper verissimum obseruauit, non in muliere tantum, sed etiam in boue, oue, sue, cane, & aliis. Quod si *Ibidem.* chorion facit semen virile qua uteri superficiem subungit totam, & muliebrem qua id cornua subungit, tota hac tunica omnino foetum totum ambit. Calumniator autem nescio quibus spectris delusus, aut fortasse eo chorij habitu qui a partu apparet, negat totum ambire foetum, sed tantum a xiphoidae ad ilia, quomodo (inquit) circulus ligneus lata vasa vinaria circundat. clarius fasciae amplae modo dixisset. In muliere enim & vacca & oue & similibus vidi semper chorion totum totumque foetum ambire totum. Id quod in *ob. ord.* *amio* sue & cane etiam verum est, quanquam in his polytocis foetus omnes vicum chorion, & vnica amnios ambire aspectu primo videtur: sed si manu blanda chorion ab amnio separet, aut ipsum amnion infles

fles colligato aut compresso ipsius & chorij
 foramine, inuenies singulos foetus sin-
 gulis his tunicis vndique ambiri, præter-
 quam quòd ad fines hæ tunicæ in his le-
 uiter & inæqualiter cohærent. Quòd por-
 rò chorion mulieris enixæ solum viderit
 calumniator, hinc etiam apparet, quòd
 ipsi tempore partus crassitiem det polli-
 carem, cum reuera constet membranis
 duabus chorion, inter quas vasa feruntur,
 quarum interna sit tenuissima, externa
 aliquanto crassior, sed mollior, & cruen-
 tata papyro bibulæ crassitie, mollitie, co-
 lore sublimilis. Non ergo crassitiem pol-
 licarem habet chorion tempore partus,
 quo est tenuissimum, & ne vnguis quidem
 crassitiem attingit. Rectè igitur de chorio
 scripsit Galenus, malè de chorio sensit ca-
 lumniator, & in eo nunquam viso Gale-
 num iniquissimè reprehendit, vt planè
 deprehendes si ex vtero mortuæ mulieris
 foetum ita eximas: Vteri tunicas digitis
 duobus comprehensas seces ad vsque cho-
 rion: sed exiguo foramine, per quod tu-
 bo calami vel alio immisso leniter infles.
 sic enim vterus à chorio parum secedet.
 chorionque facilius ab vtero separabis. Id
 autem prius in boue aut oue explorandum
 cenfeo

censeo dum grauidæ mactantur: sic nanq;
 instructior ad fœtum muliebrem accedes.
 Quod studium in aliis quoq; fœtus mem-
 branis vt sequaris hortor, exercitatione
 scilicet multa prius in dictis animalibus
 obita: quàm exercitationē in simiis, nem-
 pe homini magis similibus animalibus, li-
 bris aliquot anatomicis Galenus inculcat.
 In his enim omnibus, tunicis vteri ablatis,
 cernes chorion papyro bibulæ sub simile,
 totum vndique fœtum inuoluere, & cho-
 rion ab amnio vbi molliter secreueris,
 amnio quoq; totum fœtum ambiri spe-
 ctabis. Allantoedes secundum fœtus in-
 uolucrum malè Galeno cognitum asserit
 calumniator: cuius arrogans ignorantia
 cum perfecta Galeni scientia est commit-
 tenda, vt lectori appareat clarius audax
 hæc ac petulans temeritas. Allantoedes
 membrana dicitur (inquit calumniator)
 quia intestino crasso vtrinque consuto, &
 aliis carnibus farto similis est, chorio toti,
 non tamen tota pertinaciter connascitur.
 Quantum autem eius chorio non connas-
 citur, vterum attingit, nō tamen illi con-
 nascitur. Interna eius superficies læuis, &
 humecta, nulli cōnata, nisi quòd minima
 sui portione tertio, & primo inuolucro
 (id est

(id est amnio & chorio) hæret, interuentu tamen vasorum maximorum ad umbilicum tendentium. Inter secundum hoc inuolucrum, & tertium seu amnion fœtus vrina colligitur. Hoc inuolucrum ambire totum fœtum Galenus negat, sed tantum clunibus & extremis partibus insidere scribit, cum tamen sumpto fœtu quouis, & in omnem partem manibus versato, vrinam eum totum circuncurrere conspecturus sis: nec id inuolucrum cum Galeno est chorion. Hæc calumniator: quæ paucissimæ huius lineæ quàm multis & fœdis erroribus scateât (id quod illi est familiare) paucis lectores candidi audiatis, vt quid de eius ignorantia & arrogantia sentiendum sit, intelligatis, & allantoëdem tunicam illi nunquam visam nec cognitam certissimè perspiciatis: & à malo quodam genio hanc allantoëdis explicacionem illi opinor somnianti in mentem fuisse immissam. Quæ vt facilius refute- tis, natiuam & veram allantoëdis historiã partim ex Galeno, partim ex nostra multiplici experientia antè dicemus. Allantoëdes membrana cum Galeno dicitur quòd sit ἀλλαντι, id est sarcimini seu intestino cuidam crasso similis, vtrinque

G contr

contracto paulatim, donec in acutum mucronem desinat, non confuto, cum calumniatore, nec aliis carnibus farto, cum intestinum ipsum caro non sit, nec plena allantodes, imo semper inanis quæ amnio inhaeret, nisi si quando magna urinae copia superueniat, quæ veluti cornibus allatodis iam repletis, in ipsius quoque partem ampliorē, sed inter chorion & amnion velut compressam, aut regurgitet, aut primum feratur. Nam in hanc eius partem ampliore[m] inseritur vrachus urinae foetus via, qui in allantode[m] tunica[m] degenerat. Cum igitur talis sit allantodes quales piscium quorundā vtricoli natatorij, si horum cavitatem continuam intelligas, & sit corpore foetus multo minor, etiam inflata maximè, quomodo foetum totum inuoluet? Est enim inter chorion & amnion media, vtrique adhærens, amnion autem non ambiens, nec tota à chorio ambita: ergo nec foetum, sed tantum eius amnii superficiei externæ, chorij internæ partem minimam attingens, qualiter si intestinum sesquipedem longum vtrinque ligatum, & aqua semiplenum gestes inter duo indusia, vtriq; scilicet, vno latere vni, alteri altero alligatum. Rectè igitur Gale-

nus

nus negat allantoede totum ambire foetum, & eius partibus quibusdam sublimibus incumbere, sed intercedente semper annio, & sudore, vt scribit Galenus. Allantoedes ἀμῶτι similis, tenuis & infirma, annio prior genita ex ferofiore & muliebri semine, angustior autem quam vt totum foetum integere possit. Latiores autem non est facta: quia semen muliebre est parcius quam virile: ob id non potuit ampla simul & longa fieri allantoedes: sed longa necessario est (ad vtrunque enim cornu peruenit) & stricta. Humore vero vrinae respondentem, flauum, tenuem, acrem ad eò, vt secantium allantoede, olfactum feriat, & horrorem illis excitet, longius à foetu in allantoede membranam natura abduxit. Quod si talis est allantoedes membrana, vt reuera talis esse tibi postea monstrabitur, non potest allantoedes chorio toti, non tamen tota connasci. Nam chorij latitudinem duorum tantum digitorum attingit dimidio sui, altero dimidio aequalem annij partem. Ad hæc cum sit contenta in chorio, vt vult calumniator, quomodo toti chorio connascitur, sed non tota: nisi constringas rugosam esse, & rugarum cauitate non connasci. At si toti chorio

connascitur, ei erit æqualis, aut etiam maior: quia non tota connascitur per te, in rugarum scilicet, si vis, cavitare. Præterea falsissimum est quòd vterum attingat. Nã tota eius cornua etiam chorio vestiuntur: reliquum eius corpus rotundum, vt cornua, inter chorion & amnion est alligatum. Nulli connata præterquam minima sui portione chorio & amnio, malè à calumniatore scribitur: imo maxima & amplissima sui portione his duabus membranis alligatur, non vasorum interuentu solo, sed membrana tenui & firma quæ ipsius est altera. Nam duabus membranis constat etiam Galeno allantoides. Falsissimum præterea quòd fœtus vrina inter allantoides & chorion colligatur. si enim allantoides toti chorio pertinaciter connascitur, vt somniat calumniator, quo vrina loco recipietur? Ad hæc cum vrachus degeneret in allantoides, & amborum continua sit cavitare, quomodo extra allantoides vrina feretur? Sed putauit falsò allantoides totum ambire fœtum vt amnion. Nam chorion ambire fœtum totum prius negauit. Quod autem fœtu in omnem partem versato humidum apparet, non vrina est, vt falsò putauit calumaiator, sed sudor: &

dor: & tunica quæ hunc humorem conti-
 net, amnios est, non allantoides. Quæ ve-
 ra naturæ historia calumniatorem ita con-
 turbauit, vt quæ falsissima scripsit, etiam
 nunc retractet in sententiam multò fal-
 siorem, & neget omnino aliquam esse al-
 lantoïdem: vt mihi ex ipso paucis antè
 diebus auditum renunciauit doctus medi-
 cinæ Sanctangelus Hispanus. Quid enim
 faciat, cum nihil aliud quærat, quàm præ-
 ceptori & naturæ obstrepere? Iam partem
 tanti momenti à natura factam pernegat.
 Sed si lotium quærit, multo certè parcius
 quàm vrina sit, in allantoïde inueniet,
 non tota, sed præcipuè quæ vteri cornua
 tangit. Sed agite alia omnino absurdissi-
 ma illius placitis necessariò succedentia
 expendamus. Si chorion non ambit to-
 tum fœtum, sed tantum à xiphoides ad
 ilia, allantoïdes verò fœtum ambit to-
 tum, & inter has tunicas duas, eius senten-
 tia, certè falsissima, lotium recipitur, quo-
 modo non effluit quæ desinit chorion, &
 vterum tangit, & acrimonia ledit? Quòd
 si dicat calumniator chorion quæ desinit
 vtrinque, adstringit & vniri cum allantoï-
 de, ita vt nihil vrinæ possit extra chorion
 effluere, & vteri tunicam attingere, ergo

reliqua pars allantoidis per eum utero
 contigua, erit frustra à natura facta. Ad
 hæc si lotium inter chorion & allantoidem
 continetur, spectari non potest, cum
 chorion sit externa tunica, opacum vt di-
 xi, non diaphanes: & rupto chorio (quod
 propter mollitiem illi est promptum) lo-
 tium efflueret: sed nihil omnino effluit
 rupto chorio: ergo falsum est urinam in-
 ter chorion & allantoidem contineri. Sed
 sui immemor postea urinam inter foetum
 & amnion contineri scribit, cum versato
 foetu in omnem partem, urinam dicit ca-
 lumniator circuncurrere. Id verò est non
 vrina, sed sudor, qui plurimo largior est
 quàm lotium, quod à foetu calido humi-
 do plurimum continenter exhalet atque
 euaporet: quod amnij & aliarum mem-
 branarum frigidiorum contractu in hu-
 morem redit. Calumniatori verò impo-
 suit, quod allantoidem totum ambire foe-
 tum putauit, ob id & urinam allantoidem
 contentam debere toti foetui circumflue-
 re. Sed si vel Galenum intellexisset, aut
 rem ipsam diligentius considerasset, id
 amnij & sudoris esse deprehendisset, quod
 malè allantoidi & urinæ tribuit. Ea enim
 vrina allantoidis cornibus in cornua ute-
 ri sub

si subeuntibus & vicinis partibus allantoideis continetur, non parte allantoidis latiore comprehensa inter chorion & amnion, ne pars ea lotio plena premeret chorion & uterum foris, intus autem amnion & foetum. Calumniator autem allantoidem iam facit tunicam amnio similem, dum eam foetum ambire totum scribit, non autem amplius allanti seu intestino crasso: aut verius amnion iam pro allantoide usurpat, & sudorem pro urina.

Galenus autem nusquam allantoidem cum amnio vel chorio confudit, ut eam chorion putaret, quod etiam illi iniquè affingit calumniator. Quæ igitur de allantoide à Galeno scripta sunt, verissima sunt omnia: quæ à calumniatore ficta sunt (ficta sunt autem omnia de his membranis ab eo scripta) omnino falsissima sunt, & quæ allantoidem ipsi nunquam ne per somnium quidem visam demonstrent. Ut autem ignorantia tenebras oculis & mente aliquando excutiat, iam ex nobis discat rationem inquirendi & inveniendi allantoidem: ut dum visui & tactui suo fidem fecerit, Galenum laudet veritatis autorem, & culpam agnoscat suam.

Ablato igitur chorio, totum quod spe-

G 4 Etas, est

etas, est amnios, præterquam quòd alteri eius lateri incumbit allantoides albior, & angusta quidem, vt duos aut tres circiter digitos lata, sed tamen ibi quàm reliquis suis partibus latior, vt sua latitudine capaci inter amnion & chorion effusa redimat profunditatem in quam attolli non potest, nisi magna lotij copia vrgeatur: quia inter duas membranas dictas coërcetur, propter causam à nobis prius explicatam. Qua autem parte allantoides amnio incumbit, crassior ibi & albior apparet amnios propter allantoidem illi incumbentem, & firmiter connexam, cum à chorio tam facile separetur quàm amnios. Allantoidem verò sic separabis: Diducto digitis & a lato chorio, totum quod in cornibus est, allantoides est. Hanc vtrinque ad cornua pertunde, & urinam totam (non enim admodum multa est) emitte, mox per tubum calami aut per cathetera vtrinque infla, & liga: sic totam allantoidem velut intestinum aliquod vento plenum spectabis firmiter vna sua tunica amnio alligatam, qua rupta allantoidem totam & solam habes. Potes etiam effusa per vrachum in sectam
fœtus

fœtus vesicâ vrina & vacuata, per vrachum
 allantoïdem inflare, vt eius totam circun-
 scriptionem cognoscas, & vrachum in eam
 degenerare, inseri verò in eam non om-
 nino mediam, sed alterum ceu cornu al-
 lantoïdis ab vrachi insertionem multo esse
 longius. Hæc cum spectabit lector, risu ef-
 fuso crassissimam calumniatoris ignoran-
 tiam prosequetur, Galeni verò anatomi-
 cam veritatem laudibus summis ex-
 tolleret. Habeo in eum finem domi allan-
 toïdes inflatas quasdam secretas, alias ad-
 huc annio connexas etiam inflato. Quæ
 res circularum duorum, magni vnus, &
 minimi alterius, sibi inuicem incumben-
 tium, se tamen nusquam intersequantium
 aut includentium imaginem repræsen-
 tat. Quod spectaculum est visu iucundis-
 simum, & præterea cognitu utilissimum:
 vt Galenum vbique verum lector pius &
 studiosus agnoscat, calumniatorẽ verò nu-
 giendum & mendaciloquum diris omni-
 bus, vt dignus est, & cimmeriis tenebris
 deuoueat. Talis quoque quodammodo est
 allantoïdes in polytocis fœtibus singulis
 sua, sed extremis finibus duæ sibi vicinæ
 implicantur gracilescentibus & nonnihil
 mucosis, ac veluti verrucosis, qualis ma-

teria finem allantoꝝdis in muliere & similibus vtero animalibus cum intimo vteri cornu committit.

Calumniatoris mēdaciis circa chorion & allantoꝝdem apertè intellectis, iam audiatis non minorem hominis arrogantiam & ignorantiam in amnio tertia fœtus tunica : de qua sic deblaterauit. Tertium fœtus inuolucrum, amnios dictum, allantoꝝdi forma simile, sed minus amplum, & omnium corporis membranarum tenuissimum, nulli connexum nisi allantoꝝdi, & fœtus vmbilico per solas venas & arterias à chorio in fœtus vmbilicum ad-euntes. Hæc pauca calumniatoris verba mendaciorum plena sunt. Nam si allanti seu intestino crasso vtrinque ligato aut confuto, & carnibus aliis farto (sic enim antea dixit etiam relationum grammaticarum imperitus) similis est allantoꝝdes, forma scilicet, & allantoꝝdi amnios forma similis est, amnios etiam intestino crasso, &c. similis erit. quod est falsissimum. Nam amnios similis est forma chorio, & ei vbiq̃ue connexa, præterquam vbi allantoꝝdes intercedit. Minus amplam amnion quàm allantoꝝdem esse, etiam falsissimum est. Nam amnios fœtum totum,

& præ

& præter eum, sudorem largissimum continet. Allantoædes verò ceu sacculus quidam membranaceus longus, sed gracilis, & parum latus, amnio annexus, nihil continet nisi paucum lotium, & id ferè in cornibus extremis. Sed velit nolit, allantoædem pro amnio usurpat & confundit, ignarus quid in re incognita sibi statuendum sit. Neque amnios est membranarum omnium corporis, imo ne fœtus quidem, tenuissima, sed multo crassior allantoæde, vt mox ex Galeno discas, & experientia comprobabis. Nulli connexum nisi allantoædi, etiam falciissimum: nam toti chorio annexa est amnios tota, præterquã quã intercedit allantoædes longa angusta. Galeni verba potius audiamus libris iam commemoratis, & ea cum libro naturæ, seu historia fœtus membranarum conferamus, & vera tanquam ex tripode dicta omnino iudicabimus, & falsissimam calumniatoris reprehensionem & sententiam. Membrana amnios toti fœtui vndique circunieccta, tenuis quidem, sed crassior & robustior allantoæde, vt fœtus motibus resisteret, & humorem sudori respondentem contineret, album, non fœtètem, & tam blandum, vt fœtus cutim quam cõtinea

tinenter tangit, non lædat: quia tamen co-
 piosior etiam triplo quàm vrina est, rum-
 pere amniõ ante iustum pariendi tempus
 posset copia ipsum distendens. Quæ duo
 excrementa, sudor & vrina, quia primis
 generationis diebus non gignuntur, neu-
 tra ob id dictarum membranarum tunc
 est necessaria. Hæc Galeni verba cum am-
 nio & sudore confer, & verissima depre-
 hendes, neque vt calūniator, amnion cum
 allantoæde & verbis & re ipsa confundes,
 quod idem facit in anatome vesicæ, Il-
 lic enim etiam allantoædem facit inti-
 mam foetus membranam, quæ reuera est
 amnios. Quòd si inter allantoædem &
 chorion vrina cõtinetur, vt falsò affirmat,
 vbi continebitur sudor? an inter allantoæ-
 dem & amnion? Ibi enim locus erat va-
 cuus, si ambæ hæ tunicæ foetum ambiunt,
 & allantoædes ceu continens maior est
 amnio tanquam contento. Sed sudor, vt
 dixi, inter amnion & foetum continetur
 Galeni sententia naturæ historiam demõ-
 strante. Amnion autem sic spectabis. E re-
 gione capitis foetus eam pertunde, sudo-
 rem totum emitte, deinde foetum: mox va-
 sa vmbilica ligabis prope amnion, & se-
 cabis prope foetum. Postremò rimam in
 amnio

amnio pertuso factam digitis adduces ita,
vt tubulum vndique cōstringat, per quem
vbi inflaueris, omnino amnium liga fir-
miter sub digitis eius qui constrinxit, &
ficca. Potes etiam non amnion solum, sed
(vt dixi) allanto^{ides}dem quoque inflare, & si-
mul connexas membranas ficcare & ser-
uare, vt seruicibus duris testimonia natu-
ræ in multum tempus ad manum adsint
naturalia, & certissima. Quæ omnia de
tribus foetus inuolucris dicta, iam anace-
phalæosi breuiter colligamus. Chorion er-
go ex semine virili fatum est, quæ tangit
totam vteri superficiem internam: quæ
autem vteri cornua, ex muliebri. To-
tum itaque vterum & cornua attingit, &
totum foetum inuoluit, & eum vtero per
cotyledonas alligat, prohibetque vterum
ab vrina & sudore attingi & offendi, sed
eo magis allanto^{ides} & amnios. Duabus
autem membranis constat, inter quas va-
sa ad foetus vmbilicum feruntur. Allan-
to^{ides} duabus quoque membranis con-
stat, & his tenuissimis. Figura eius est cui-
dam membranaceæ areuum thecæ simi-
lis, quæ scilicet in medio est latior, ad fi-
nes verò vbi cornua sunt arcuum, angu-
stior. Non longe est à medio vrachus, ex
quo

quo dilatato efficitur allantoedes vrinam recipiens. Media autem parte latiore amnio incumbit, & alligatur, & eiusdem partis mediæ opposito latere à chorio continetur. Extrema verò & velut cornua ab amnio libera, solum chorion tota ambit. Fœtus tantummodo latus alterum, & eius præcipuè partes altas attingit, sed intercedente amnio, & sudore. Amnios autem chorio nudata cum sudore effusa latefcit, & partes fœtus altas & humore deorsum ruente non merfas tangit, & per amnion allantoedes, fœtu scilicet cum matre sitū aliquam quietum seruante. Nam in viuus ambobus certum est allantoedem à fœtus, partibus etiam altis longius abscedere, si largus sudor intercesserit. Fœtus enim per sola vasa vmbilica & vrachum quia chorio, allantoedi, & amnio alligatur: cætera liber, velut in sudore innatat, nulli eorum parti alligatus, variam partium figuram induit, per quam sudoris & amnij etiā situs variant. Amnios figura multum ab allantoede diuersa fœtum totum ambit, vt halicacabi vesica suam baccam. Multo quoque est amplior allantoede, qua non circuncluditur, sed tantum portione partia eius contegitur, eique alligatur firmiter

ter. per membranam allantoidis exter-
nam. Reliqua superficie tota externa, am-
nios à chorio continetur, eique alligatur,
sed tam leuiter, vt digitis blandè diduci
queat. An vobis hæc non satis sunt lecto-
res ac iudices equissimi, vt calumniatorem
falsi & summæ ignorantix damnetis, Ga-
lenum veracissimum absoluatis ab omni-
bus hisce calumniis, & gloria summa di-
gnissimum iudicetis? Sed quæ pauca super-
sunt pro ordine proposito in thorace & ce-
rebro, paucis addamus, & colophonè mox
his calumniarum depulsionibus addemus.

In thoracis partibus internis calumnia-
torum Galeno consentit: ab eo optima
quæque suffuratus, in azygo dissentit, vt
in venis diximus, & in tertio pulmonis
dextri lobo, qui in homine sternum ha-
bente ossibus septem conflatum, & ob id
sortito thoracem longiorem est omnino
necessarius, vt venam cauam longo ad
cor spacio conuehendam ceu culcitra ful-
ciat, colliget, muniat. Quibus verò no-
stris hominibus ob naturæ imbecillita-
tem thorax est breuior, cor hepatis vici-
nū est adeo, vt pericardios tunica hepar ta-
ctura esset, nisi diaphragma intercederet.
Imo bona pars cavitatis tunicæ pericardij
in dia-

in diaphragma incidit, & cordis propè dimidium in multis hominibus sternū perbreue habentibus, ipsi diaphragmatis sinistrae parti insidet ac velut innatat. Ob hæc lobo dexter pulmo tertio nihil opus habuit, quòd caua per diaphragma mox in cauitatem pericardij ascendat, & ab ea in propinquam cordis auriculam dextram, nec pulmones dextros yllo modo attingat. Cùm igitur tam breuis via hodie sit cauæ à gibba hepatis ad cordis ventriculum dextrum ascendenti, & pericardio vehatur, vetere illo adminiculo non indiguit lobo dextri pulmonis tertio, qui in simiis & canibus & aliis longum sternum & thoracem sortitis etiam hodie perseuerat qualis Galeno semper est visus in hominibus, & ante Galenum Rufo Ephesio, scribenti duos esse pulmonis lobos in dextris, & totidem in sinistris, confessum esse ab omnibus. Quintum verò paruum præterea esse in dextro thorace non omnibus confessum, sed his tantum qui corpora diligenter dissecant, & post hos Nicolao Massæ in Venetis, & Mūdino in suæ tempestatis hominibus, vt in suis sectionis ambo docuerunt, & se semper obseruasse testati fuere. Cerebri meningem crassam

inter

inter cerebratum dextrum, & finistrum
 tum posticum duplatam, & venam præ-
 terea per foramen paris sexti ingressam
 retinere suam tunicam frequenter secan-
 do exploravi. Quæ experientia facit, vt
 Galeno hanc statuenti duplaturam, & in
 ea venæ tunicam locanti omnino consen-
 tiam, à calumniatore ea duo pernegante
 dissentiam. Huc pertinet quòd vasa inter
 membranarum duplaturas natura distri-
 buere solet, vbi erant periclitatura, vt o-
 stendit mesaræon, epiploon, vterus, chæ-
 rion, & aliæ partes non pauca. De instru-
 mento olfactus antè est dictum, & de ar-
 teriæ carotidis præcipuæ foramine, & de
 plexu retiformi, & aliis quibusdam ad ce-
 rebrum pertinentibus, ac etiam de sphe-
 noedis foraminibus sub glandula pituita-
 ria: solum restat dicendū ventres cerebri
 anteriores ad vsque foramina ethmoidea
 homini præsertim pituita cerebri multa
 facto penetrare, cum Galeno, contra ca-
 lumniatoris sententiam. Grádioribus au-
 tem, & nihil aut parum mungentibus,
 promptè hos meatus occæcari ob cerebri
 mollitiem, & coalescere, tuncque canales *Libro 8.*
 duo decliues, vnus à medio ventriculo, al- *v. p.*
 ter sæpe à meatu tendente ex medio ven-

H   tricul

triculo in postremum totius cerebri excrementa per foramina ossis sphenoidis, & per palatum in os eructant, & soli purgando cerebro sufficiunt quando animal omnino rectè habet, alimentumq; bellè vincit, ac percoquit. Nos illam cauitatem ventriculorum anteriorum ad foramina vsque ethmoidea continuam in pueris & grandibus natu sæpe obseruauimus, & latissimã in aliquibus spectauimus, qui caro aut catoche mortui erant, repletis omnino humore seroso ventriculis. Eos meatus sequimur paulatim diducendo lata specillorum aut paruorum baculorum parte: & frequenter obstructos à pituita putri deprehendimus. Vt autem pateant magis, ventres cultro minimum apertos per tubum inflamus, vt ipsi & cerebrum ad magnitudinem naturali propinquam redeat, hoc est, vt cranio magnitudine æquetur. Mortuis enim cerebrum contrahitur plurimum, nec amplius cranium implet, vt viuis: quanquam inter viuos neque caluis replere etiam Galenus affirmat. Depulsis omnino aliquot Valsani cuiusdã calumniis in Hippocratis Galeniq; nomen impie effusis, lineas septem cõtinuas calumniatoris ex capite 43. sui libri secundi de manus

manus partibus cuius manifestissimis explicaram, aut verius expurgaram tot prope vitis quot sunt lineæ, & in commentarium coegeram, quem prædictis annectere staueram: sed cum viderem omnia non modò in eo capite, sed in cæteris quoque ab eo calumniatore scriptis, tam multis & magnis vitis ex grammatices, & ex aliarum quoque disciplinarum & physiologiæ ignoratione plena adeò, vt Augiæ stabulum repurgare esset multo facilius, quàm centonem huius ex furtis cõsutum, & calumniis factum, mendis etiam insignioribus tantum emaculare, mutato consilio supprimendum censui. Videtis lectores pij & candidi, eruditionis solidæ nihil ex farragine hac calumniatoris verbosissima esse sperandũ: in qua qui errata quærunt, per mare quærunt aquam. Eat nunc impius iste calumniator quò dignus est, vocet in certamina diuos, in præceptores calumniatur, suas perflet gloriolas, & librum suum clamitet post sua victurũ fata superstes opus, se in cœtu imperitorum, rei anatomicae principem appellari contendat. En *Adrastea* Nemesis illius capiti insultat, impiam ferit conscientiam: vindictam maledictorum in præceptores, &

calumniarum exigit. Cæsaream Maieſtatem imploro, vt monſtrum hoc ignorantia, ingrati tudinis, arrogantia, impietatis exemplar pernicioſiſſimum domi ſue natum & educatum, vti eſt cõmeritum, malè maulctet, ac omnino comprimat, ne ſuo peſtilenti halitu Europam reliquam venenet. Nam Gallos quosdam, & Germanos & Italos ſua exitiali ſpuma iam infecit, ſed eos rei anatomicae & reliquarum opinor medicinae partium ignaros: quae ſi ipsis vel librorũ Galeni lectione, vel potius multarum anatomarum tractatione, aut ſaltẽ inſpectione, fuiſſet vel per tranſennam cognita, nunquam inconſulti tam repente duces ſuos longe optimos reliquiſſent, & ſe in ignorantia caſtra conieciſſent, homines digni commiſeratione & venia, ſi modò à nobis admoniti, iuſtitiã, & naturae in nobis artem diſcant, & non temnere diuos præceptores ſuos: ſi quoq; falſis dogmatibus relictis huius trãſfugae, ad præceptorum ſuorum vexilla redeant, à quibus liberaliſſimè, humaniſſimè, integerrimè haſtenus fuerant inſtituti, & deinceps quoque perpolientur. Sed eos iam audio in gratiam cum ſuis præceptoribus reditum percupere, & nouo militiae

sacra

sacramento obligari velle. Id quod omnibus tum medicis tum medicinæ studiosis, certò scio, iucundissimum est futurum.

Vos igitur rediuiui & pij Asclepiadae, Galli, Germani, Itali, obtestor vt mihi annis, & laboribus fesso velut succenturiati adsitis, & si quid est defensionis præceptorum vestrorum reliquum, id perficiatis: aut si hæc bellua Lernæ nouum aliquod caput extulerit, mox comprimatis, & hæc immani mole Chimæram, hæc rudem indigestamq; farraginis colluuiem & cloacam, opus à vobis legi indignissimum, laceretis, conculcetis, Vulcano deuoueat, etiam si in eo Galeni plumæ sint quamplurimæ, sed quæ foeda barbarie velut cõspurcatae, autoris splendorem iam amiserunt. Quas si sustuleritis, & calumniarum pelagus, & inuenta pauca vel falsissima vel leuissima reliquum est nihil præter chartam certè miserrimam. Quòd si quid in ea farragine verbosissima à calumniatore inuentū est lectione dignum (nemo enim scriptor est omnino pessimus) id tam est exiguum, vt papyri folio comprehendi queat, si modò picturas umbris tectissimas, & characteras picturis destinatos, rem supersticiosam, & obscurissimam, &

planè inutilem, pro nihilo duxeritis, & tales tum picturas tum characteras ramento esse magis quàm compendio aestimaueritis, præsertim medicis, quorum ars longa est, ac vita breuis, & qui partium corporis humani omnium naturam visu, & tactu ex multis anatomis perspectam habere debent, non ex picturis aut libris solis, cum nec naucierum, nec imperatorem, nec alios quo suis artifices hac umbratili exercitatione formare liceat: sed ne plantas quidem ipsas pingi Galenus permiserit, initio libri sexti de facult. simpl. med.

His sermonibus impios Gigantas
Naturæ obstreperos probamus, omni
Tormento quatimus, gradu superbo
Deturbamus, humamus & suorum
Saxis montium, & in suo Galenum
Naturæ columen statu tenemus,
Ac diuum Hippocratem, quibus verendis
Multum numinibus sacros honores
Vos Asclepiadæ pij dicite,
Ac defendite ab impiis lauernis.

T I N I S.

